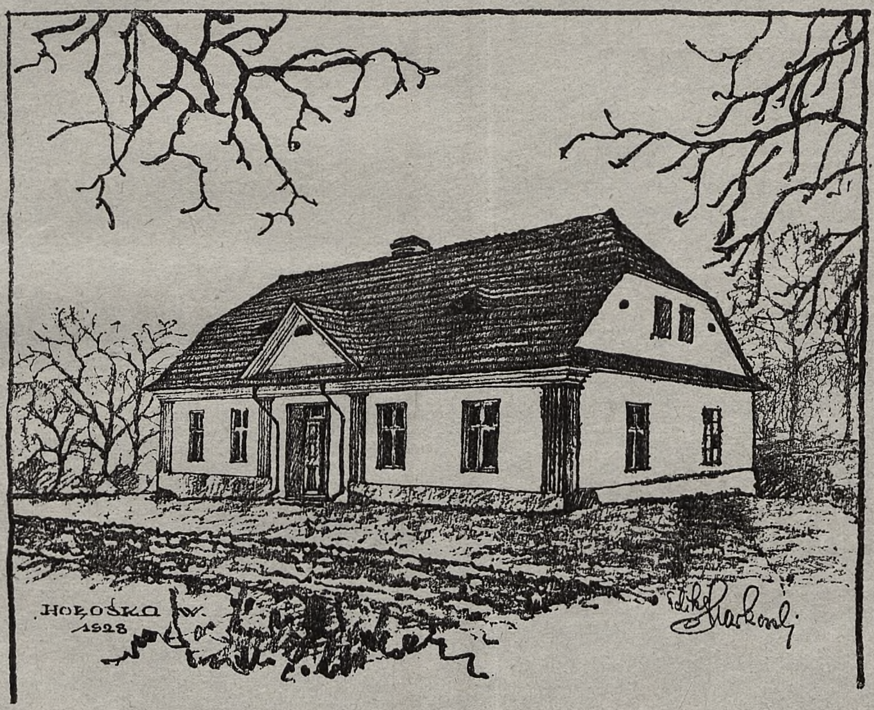
Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

BUDOWNICZY

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM PRZEMYSŁU BUDOWLANEGO

ROCZNIK IV. 1928 Nr. 8.

BIAŁA, BIELSKO, BYDGOSZCZ, CIESZYN, KATOWICE, KRAKÓW,
ŁÓDŹ, LWÓW, POZNAŃ, STAROGARD, WARSZAWA, WILNO.

Rocznik IV. We Lwowie, 1 sierpnia 1928. Nr. 8.

BUDOWNICZY

Czasopismo poświęcone sprawom przemysłu budowlanego.

Cena abonamentu
6 złotych półrocznie.
Redakcja i Administracja:
Lwów, ul. Grodzickich l. 1,
III piętro — Telefon 42-88.
Konto czek. P. K. O.
Warszawa Nr. 152.580.

ORGAN DELEGACJI STAŁEJ
Zrzeszeń Budowniczych i Stowarzyszeń Zawodowych Przemysłowców Budowlanych Rzeczypospolitej Polskiej.

Ceny ogłoszeń:
za jeden centymetr kwadratowy lub jego miejsce na końcu numeru 15 groszy, wewnątrz, w tekście 30 groszy, na pierwszej stronicy 40 groszy jednorazowo.
Przy najmniej 6-razowem ogłoszeniu odpowiedni rabat.

NOWE ORGANIZACJE W ZAWODZIE BUDOWLANYM.

W miejsce dawnych cechów i późniejszych stowarzyszeń przemysłowych, opartych na ustawowym przymusie, wprowadza rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 o prawie przemysłowem zrzeszenia wolne i to nietylko na zasadzie przepisów tego rozporządzenia (koporacje i cechy oraz ich związki) ale także i stowarzyszenia i związki na zasadzie ogólnych ustaw o stowarzyszeniach.

Do rzędu stowarzyszeń tego ostatniego typu, należy obecnie nasze Stowarzyszenie zawodowe budowniczych, kierowników robót, techników i przemysłowców budowlanych we Lwowie. Stowarzyszenie przemysłowe budowniczych we Lwowie, zmieniło więc swój statut po myśli artykułu 99 i 110 rozporządzenia z 7 czerwca 1927 o prawie przemysłowem.

Statut nowy uchwalony w dniu 30 kwietnia 1928 uzyskał aprobatę województwa lwowskiego z dniem 14. czerwca 1928, L. 4687/BP/928, zaś 28. czerwca 1928 odbyło się walne zgromadzenie członków celem dokonania wyboru nowych władz stowarzyszenia.

Prezesem obrano p. Hipolita Śliwińskiego, pierwszym zastępcą prezesa p. Piotra Tarnawieckiego, drugim zastępcą prezesa p. inż. Ferdynanda Kaslera. Do zarządu weszli z grona członków zwyczajnych pp. Wojciech Dembiński, Jan Gruca, inż. Maksymiljan Kogut, inż. Leon Lewiński, inż. Tomasz Małecki, inż. Adolf Meissner, Markus Sobel i Karol Turkowski, z grona członków nadzwyczajnych pp. Antoni Barszczewski, Karol Maryniak, Marjan Szpetkowski i Kornel Żelaszkiewicz. Jako zastępcy członków zarządu wybrani są z grona członków zwyczajnych: pp. Józef Jaworski, Tomasz Krzyworączka, Zbigniew Ostrowski, Andrzej Szymański i pp. Henryk Brattel i Ludwik Olszewski z grona członków nadzwyczajnych.

Do komisji rewizyjnej wybrano z grona członków zwyczajnych pp. Henryka Domosławskiego, inż. Djonizego Krzyczkowskiego, Jana Noworytę, Leopolda Reissa i p. Józefa Liseckiego z grona członków nadzwyczajnych.

Do sądu honorowego (polubownego) wybrano z grona członków zwyczajnych pp. inż. Józefa Awina, inż. Ferdynanda Kaslera, Alberta Kornblütha, inż. Djonizego Krzyczkowskiego, Michała Kustanowicza, Karola Meissnera, Hipolita Śliwińskiego, Piotra Tarnawieckiego, inż. Alfreda Zacharjewicza i Henryka Zarembę, zaś pp. Antoniego Barszczewskiego i Kornela Żelaszkiewicza z grona członków nadzwyczajnych.

Po ogłoszeniu wyborów i po przemówieniu pożegnalnem poprzedniego prezesa p. Karola Meissnera objął przewodnictwo nowo-obrany prezes p. Śliwiński a podziękowawszy za dowód zaufania koleżeńskiego wygłosił przemówienie programowe następującej treści:

„Dzięki dekretowi Prezydenta Rzeczypospolitej po raz pierwszy powstaje takie zrzeszenie z wolnej naszej woli, w wolnej Polsce, jako ziszczenie naszego długoletniego postulatu, a ma na celu podniesienie kultury naszego zawodu, kultury budownictwa polskiego, dążenie do artyzmu w pracy, aby w ogólnym pochodzie postępu techniki dotrzymać kroku cywilizacji Zachodu!

Mimo długoletnią działalność moją publiczną poczytuję sobie za powinność wypowiedzieć dziś przed Wami, u samego wstępu do nowego okresu wspólnego czynu coś w rodzaju *credo*, które zawierałoby wskazania dla nas wszystkich, a w szczególności dla młodszych kolegów, na zewnątrz zaś dla szerszego społeczeństwa, aby było charakterystyką naszej zbiorowej istoty, naszych zamierzeń.

Przeżywamy obecnie moment ewolucji, zeszliśmy bowiem z ciasnego koła koncesjonowanego cechu budowniczych, sięgającego swoją pełnej chluby tradycją aż po sam wiek szesnasty i w zrozumieniu nowego ducha czasu, który wysuwa człowieka pracy na wyżyny hierarchji społecznej — rozszerzamy swój zespół na wszystkich naszych zawodowych towarzyszy pracy.

W dobie powojennej, której pierwszem zadaniem jest usunąć ślady potwornego zniszczenia, rola budowniczego wysuwa się na czoło wszelkiego powołania zawodowego. Wzmożenie i potanienie produkcji, stosowanie najnowszych metod naukowej organizacji pracy, normalizacji i kontroli produkcji oto hasło i zadanie nasze, to nasz współudział w walce o gospodarcze odrodzenie kraju, jako armji pokoju świata dla utrwalenia niepodległości Państwa.

Wstępujemy w nową dla nas epokę, właściwością jej jest pęd do skupiania się pod względem zawodowym i klasowym. Obecnie bowiem jednostka nawet najdzielniejsza, nie może sama podołać niezliczonym trudnościom i zawikłaniom życia powszedniego w chaosie powojennym. My, technicy budowlani podlegamy podwójnym prawom. Przedewszystkiem niezmiennym prawom i prawdom przyrody, stwarzającym logikę życia, które rządziły nami jeszcze wówczas, kiedy praszczury nasze w roku 1572 zespoliły się w pierwszym cechu. Powtóre zależni jesteśmy od praw zmiennych pisanych, norm i przepisów, jakie nakłada na nas każdocześnie rzeczywistość, jako wola rządu państwowego.

Akomodowanie się do warunków życia społecznego i państwowego winno wypływać z rozumu naszego stanu.

Warunkiem pełnego wykonania naszego powołania jest potrzeba równomiernego i równorzędnego współdziałania trzech głównych motorów życia gospodarczego, a mianowicie: siły intelektualnej, kapitału i rąk roboczych — równorzędnie w owocach pracy zainteresowanych. Zespalając w sobie interesy trzech zasadniczych klas społecznych jesteśmy najklasyczniejszym typem ludzi pracy, ścierających i niwelujących ostrości różnic klasowych.

Radbym, abyśmy byli zwolennikami szczytnej idei współdzielczości, zatem musimy się domagać, aby idea ta polegała na prawdziwem współdziałaniu pracowitych obywateli i rozumnych czynników państwowych, a nietylko na współdzieleniu się dobrem skarbowem i publicznem.

Świadomi jesteśmy znaczenia pracy naszej, zawodu naszego w państwowem życiu gospodarczem; przemysł bowiem budowlany jest matką wszystkich przemysłów. Dom, który wznosimy jest podstawą każdego użytecznego zacząktu jakiejkolwiek pracy; jest zewnętrznym wyrazem naszej sztuki i kultury — często warunkiem zdrowia i moralności!

Niestety, mentalność epoki współczesnej i jej przedstawicielstwa nie wykazuje wnikniękia w sens naszego zawodu i potrzebę naszego zrzeszenia i nie zaznacza się wyczuciem tego zapału, z jakim obejmujemy zadania nasze, określone nowym naszym statutem.

Jaką rolę odgrywa zawsze i wszędzie intelekt — nie trzeba udowadniać — wiemy i rozumiemy z własnego przeżycia, że sprawność każdego warsztatu pracy i jego powodzenie zależy przedewszystkiem od jego kierownictwa — od nas samych. Nigdy nie wolno zbyt wysokie koszty budowy przypisywać robotnikowi — skoro kierownictwo budowy nie spoczywa w fachowych, ukwalifikowanych rękach — a administracja niechlujna.

Dążność do obniżenia kosztów budowy, osiąganie największych efektów pod względem techniki, ekonomji i piękna przy najmniejszym nakładzie pracy — to kardynalne zadania nasze, które musimy spełniać w interesie całego społeczeństwa kształcąc swoje otoczenie w kierunku technicznym i wychowując je w pełni praw i obowiązków obywatelskich pod względem politycznym.

Pragnę stwierdzić, że bałamutne i mętne, od rzeczywistości oderwane pojęcia i hasła o roli „państwa“ w stosunku do zbiorowiska i jednostki stanowią jedną z głównych przyczyn tego niefortunnego i dla wszelkiego rozmachu roboczego nieżyczliwego układania się warunków w poszczególnych gałęziach zarobkowych — a między innemi i w naszej.

Państwo dla nowoczesnego obywatela jest niczem innem, jak najdoskonalszą formą, w której zespalają się wszystkie siły, oraz wartości duchowe i materjalne społeczeństwa.

Państwo, to nie ktoś, ani coś — lecz: my także! — Stąd też i rząd — to nie zbiorowisko półbogów w tajemniczych obłokach, lecz nasz włodarz — pełnomocnik, który rozumnie i sprawiedliwie siły poszczególnych warstw oraz zawodów w narodzie porządkuje, rozdziela i ustosunkowuje, by twórcza ich praca znaleźć mogła ujście w działach pożytecznych a niezbędnych dla dobra ogółu.

To są podstawy nowoczesnego demokratycznego poglądu na świat i — jak długo zasady te nie uzyskają w życiu Nowej Polski pełnej egzekutywy — nie będzie zadowolenia w szerokich masach ludu pracującego, nie będzie ładu i praworządności w stosunkach polityczno-społecznych, nie zawita niezależność gospodarcza, konieczna dla podniesienia dobrobytu i utrwalenia własnej niepodległości.

Walcząc o należyte zrozumienie i sprawiedliwe uwzględnienie słusznych naszych postulatów zawodowych, musimy sami kierować się zasadami nieskalanej demokracji i nie wolno nam nigdy postradać z oczu jej wzniosłych celów ideowych, jeżeli mamy być uświadomionymi obywatelami naszego Państwa, współodpowiedzialnymi za jego losy.

Wierząc, że minęła już w Polsce epoka, w której szanowni zresztą panowie z domowem wykształceniem o nieokreślonym zawodzie pisali prawa, a prawnicy budowali, będziemy się nadal domagali należytej pieczy nad ujęciem i uregulowaniem ruchu budowlanego, w którymby przemysłowcy budowlami znaleźli ich zawodowym i moralnym kwalifikacjom odpowiednie pole pracy.

Pragnąc byśmy jako zespół zawodowy znaleźli odpowiedni posłuch w społeczeństwie, musimy równocześnie Szanowni Panowie stać na straży wysokiego poziomu naszego zawodu. Sama umiejętność tylko, patenty szkolne, czy zawodowe nie wystarczają do osiągnięcia pełnego ideału, wyrażającego się w dewizie: właściwy człowiek na właściwem miejscu. Trzeba nam jeszcze do tego pewnego charakteru i rozwinięcia walorów etycznych przy wykonywaniu naszego zawodu. Wierzcie mi Panowie, że stosowanie pierwiastków moralno-humanitarnych do pracy zarobkowej opłaca się sowicie. Daje ono nietylko doskonałe samopoczucie i rozpęd twórczy, ale w dodatku

przynosi konkretne korzyści materjalne i gospodarcze. Weźcie sobie przykład z dolara. Skąd jego niebywała siła gospodarcza? Wszak to tylko świstek bezwartościowego papieru, jak każdy inny banknot zresztą? Ale to świstek z podpisem dżentelmena. Bądźmy Koledzy dżentelmenami i żądajmy od wszystkich dżentelmeństwa!

Tem wezwaniem oraz życzeniem skierowanem do nas samych kończę me inauguracyjne przemówienie, wypowiedziane w Waszem imieniu, wyrażając nadzieję, że dzisiejszy nasz głos, głos rzetelnych ludzi pracy nie będzie wołaniem na puszczy i usłyszany zostanie tam, gdzie należy.

Zapraszając niniejszem jak najszersze koła naszego zawodu do współpracy podajemy tu zasadnicze postanowiena naszego statutu a mianowicie:

Nazwa, siedziba i zakres działania.

„§ 1. Stowarzyszenie nosi nazwę: „Stowarzyszenie zawodowe budowniczych, kierowników robót, techników i przemysłowców budowlanych we Lwowie“. Siedzibą jego jest miasto Lwów, a zakres jego działania obejmuje województwa: lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie z tem, że statutowo (t. j. wedle analogicznego statutu stowarzyszenia krakowskiego) podlegają następujące powiaty województwa lwowskiego a mianowicie: Tarnobrzeg, Kolbuszowa, Przeworsk, Nisko, Rzeszów, Strzyżów, Łańcut i Krosno — bratniemu stowarzyszeniu krakowskiemu.

Stowarzyszenie jest osobą prawną, ma prawo otwierania i prowadzenia swoich ekspozytur, które nie są filjami, jak również ma stowarzyszenie prawo przystępywania do wszelkich organizacyj i zrzeszeń gospodarczych, naukowych i społecznych.

„§ 2. Celem stowarzyszenia jest:

a) utrzymywanie godności stanu i solidarności zawodowej budowniczych i przemysłowców budowlanych;

b) stała reprezentacja i zastępstwo interesów zawodowych wobec władz państwowych i samorządowych, ciał ustawodawczych i instytucyj publicznych, wydawanie opinji i informacji we wszelkiego rodzaju sprawach przemysłu budowlanego, w szczególności w sprawach dotyczących wydawania uprawnień w tym przemyśle, jakoteż kart rzemieślniczych z przemysłem tym jako rzemiosło związanych; strzeżenie uprawnień zawodowych, tępienie wszelkiego rodzaju partactwa względnie interwencja przy rozdawnictwie robót i dostaw publicznych;

c) propaganda badań naukowych organizacji pracy i normalizacji produkcji przy zastosowywaniu najnowszych zdobyczy postępu techniki drogą wykładów, odczytów i wydawnictw, organizowanie zjazdów budowniczych i przemysłowców budowlanych i utrzymywanie stosunków z pokrewnymi zrzeszeniami zawodowymi zarówno w kraju jak i zagranicą;

d) piecza nad zawodowem moralnem i ogólnem wykształceniem pracowników, zakładanie i subwencjonowanie burs, szkół i kursów zawodowych i wszechstronne popieranie młodzieży pracującej w zawodzie budowlanym;

e) prowadzenie ewidencji zakładów pracy i pracowników, wystawianie i zatwierdzanie wszelkich dokumentów, dotyczących nauki i pracy zawodowej techników budowlanych, jak również regulowanie stosunków i ustalanie warunków pracy i płac wszelkich kategorji pracowników;

f) tworzenie instytucyj rozjemczych oraz sądów polubownych w sprawach spornych między członkami jakoteż i między członkami a ich pracownikami a nadto i sądów honorowych;

g) utrzymywanie biura porady we wszelkich sprawach, dotyczących przemysłu budowlanego pod względem technicznym, prawnym, podatkowym i finansowym, utrzymywanie i urządzanie czytelni, bibljoteki, wykresów, statystyki, wzorów, konkursów i wystaw z dziedziny przemysłu budowlanego i architektury, zakładanie i prowadzenie ksiąg handlowych, uporządkowywanie interesów budowniczych i przemysłowców budowlanych w stosunku do ich kontrahentów, sanacja i likwidacja przedsiębiorstw zagrożonych, tudzież przedsiębiorców zmarłych na rzecz ich spadkobierców;

h) popieranie wszelkiego rodzaju interesów stowarzyszonych z dziedziny przemysłowej, gospodarczej, finansowej i humanitarnej przez zakładanie i prowadzenie odnośnych instytucyj, jak kas wzajemnego kredytu, wspólnych zakupów, składów materjałów i przedsiębiorstw wszelkiego rodzaju, zmierzających przy zbiorowym wysiłku pracy na zasadach spółdzielczości do wzmożenia i potanienia budowy domów mieszkalnych i obniżenia nadmiernych kosztów pośrednictwa w nabywaniu materjałów budowlanych;

i) tworzenie funduszów zapomogowych dla podupadłych członków, wdów i sierót“.

§ 3. Członkowie stowarzyszenia dzielą się na:

a) zwyczajnych, *b)* nadzwyczajnych, *c)* korespondentów, *d)* honorowych.

§ 4. Członkiem zwyczajnym stowarzyszenia może być każdy budowniczy, kierownik robót, technik i przemysłowiec budowlany, posiadający ustawowe kwalifikacje na budowniczego, mający siedzibę lub wykonujący budowle w okręgu w § 1 wymienionym.

§ 5. Członkiem nadzwyczajnym może być przemysłowiec budowlany nie posiadający pełnych warunków członka zwyczajnego, a mianowicie majstrowie murarscy, ciesielscy i kamieniarscy wykonujący swój zawód na zasadzie uprawnień uzyskanych na podstawie postanowień ustawy z 26 grudnia 1893 Dz. U. P. Nr. 193 względnie na podstawie art. 370 i 371 rozp. Prez. R. P. P. z 16 lutego 1928 Dz. U. P. Nr. 23 o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli, jakoteż architekci, technicy i przemysłowcy budwlani posiadający kwalifikacje ustawowe do uzyskania tych uprawnień, wreszcie właściciele wszelkich przedsiębiorstw z dziedziny przemysłu budowlanego i pokrewnych, mających zastosowanie w budownictwie.

O ile właścicielem przedsiębiorstwa jest osoba prawna, natenczas członkami mogą być osoby zajmujące kierownicze w niej stanowiska. W razie wydzierżawienia przedsiębiorstwa członkiem może być nie tylko dzierżawca ale i wydzierżawiający, a o ile chodzi o spółkę, członkami mogą być wszyscy spólnicy jawni.

§ 6. Członkiem korespondentem zamianowaną może być osoba, której współudział w pracach stowarzyszenia byłby pożądanym.

§ 7. Członkiem honorowym mianuje stowarzyszenie osobę zasłużoną około stowarzyszenia, około ożywienia ruchu budowlanego, około podniesienia przemysłu budowlanego lub gospodarstwa krajowego w ogólności.

§ 8. Zgłoszenie o przyjęcie do stowarzyszenia w charakterze członków zwyczajnych lub nadzwyczajnych następuje zawsze pisemnie i musi być zaopatrzone poleceniem dwóch członków stowarzyszenia. O przyjęciu rozstrzyga zarząd w głosowaniu tajnem zwykłą większością głosów, przyczem nie jest obowiązanym do podania powodów odmowy.

§. 9. Członkowie stowarzyszenia przemysłowego budowniczych we Lwowie, z mocy samego statutu niniejszego są członkami stowarzyszenia o ile nie zgłoszą swojego wystąpienia przed pierwszem walnem zgromadzeniem członków, zwołanem po zatwierdzeniu niniejszego statutu przez władze państwowe.

Członków korespondentów mianuje zarząd, członków honorowych walne zgromadzenie przez aklamację na wniosek zarządu.

Członkowie ci używają wszelkich praw członków zwyczajnych, mogą brać udział w obradach zarządu z głosem doradczym, nie mają jednak obowiązku uiszczania wkładek członkowskich. Dyskusja nad wnioskiem o zamianowanie członków honorowych jest niedopuszczalną.

§ 10. Wystąpienia członka zwyczajnego i nadzwyczajnego winno być zgłoszone listem poleconym, przynajmniej na rok i trzy miesiące.

§ 11. Wykluczenie członka nastąpić może uchwałą walnego zgromadzenia na posiedzeniu tajnem większością $^2/_3$ głosów z powodu uznania działalności członka jako szkodliwej dla stowarzyszenia, lub też i uchwałą zarządu w wypadku zalegania z wkładkami członkowskimi i opłatami pogłównego przez rok i trzy miesiące, jak również w wypadku przedkładania nieprawdziwych wykazów względnie wysokości płacy zatrudnianych pracowników.

Ponadto następuje wykluczenie członka ze stowarzyszenia z mocy samego niniejszego statutu i bez możliwości odwołania się do władz stowarzyszenia na skutek orzeczenia wyrokiem sądu honorowego stowarzyszenia.

§ 12. O ile poszczególne postanowienia niniejszego statutu nie stanowią inaczej, prawa i obowiązki członków zwyczajnych i nadzwyczajnych, korespondentów i honorowych są równe, w szczególności:

a) czynne i bierne prawo wyborcze przysługuje każdemu członkowi bez względu na wysokość opłacanej wkładki, przyczem osoby prawne głosują przez należycie wylegitymowanych pełnomocników, z grona członków stowarzyszenia. Żaden jednakowoż członek nie może zastępywać więcej jak jedną osobę prawną;

b) korzystanie z wszelkich urządzeń utrzymywanych dla członków, w szczególności przedstawianie organom stowarzyszenia swych życzeń i żądanie od nich interwencji w kierunku tymi życzeniami i zażaleniami wskazanym;

c) uczestnictwo we wszystkich zebraniach, dyskusjach i czynienie na nich swoich uwag, spostrzeżeń i wniosków.

Na czas zalegania członka z opłatami, po dwukrotnem upomnieniu (§ 11 i 13) może — wedle uznania zarządu — nastąpić zawieszenie wykonywania wszelkich praw członka, aż do zupełnego wyrównania jego zaległości.

§ 13. Członek stowarzyszenia winien popierać jego cele i współdziałać w ich urzeczywistnianiu oraz stosować się do uchwał i zarządzeń władz i organów stowarzyszenia.

Do obowiązków członków należy punktualne uiszczanie miesięcznych wkładek członkowskich, oraz tygodniowych opłat pogłównego wedle ilości i wysokości płac zatrudnianych pracowników, stosownie do uchwał walnego zgromadzenia i zarządu, jak również kosztów poniesionych w sprawach szczególnych członka oraz wydatków spowodowanych ściąganiem zaległości w drodze postępowania sądowego przy stosowaniu przepisów i rygorów jakie ustawowo obowiązują zakłady pracy przy wkładkach do instytucyj ubezpieczeń społecznych.

Organem stowarzyszenia a zarazem także i stowarzyszeń naszego zawodu w całym kraju albowiem organem Stałej Delegacji Zrzeszeń Budowniczych i Stowarzyszeń Zawodowych Przemysłowców budowlanych w Warszawie, ul. Ludna 9 a jest „Budowniczy“. Na łamach tego czasopisma pragniemy omawiać stale i wyczerpująco wszelkie kwestje dotyczące naszego zawodu, działalności i celów wytkniętych podanymi poprzednio postanowieniami statutu i dyktowanymi codziennymi wymogami naszego życia praktycznego.

ORGANIZACJA NAUK TECHNICZNYCH W AMERYCE, ST. ZJ.

W miarę jak wzrasta wiedza techniczna oraz w miarę jak postępuje specjalizacja w różnych gałęziach techniki, zachodzi potrzeba coraz to lepiej obmyślanych planów nauk i organizacji studjów technicznych.

Celem informowania czytelników naszych w tym przedmiocie, podajemy niniejszem na „Ill. Kurj. Krak.“ krótki rys organizacyjny tych nauk.

Organizacja wyższego szkolnictwa w Stanach Zjednoczonych jest niejednolita.

Rząd federalny w Waszyngtonie nie zajmuje się szkolnictwem, pozostawiajac je inicjatywie prywatnej i poszczególnym Stanom. Wyższe zakłady naukowe traktowane są narówni z przedsiębiorstwami przemysłowemi; posiadają Rady nadzorcze z prezydentem na czele. Rada nadzorcza mianuje rektora, dziekanów i profesorów, którzy wszyscy pełnią swe funkcje stale. Poziom naukowy poszczególnych uczelni nie jest jednolity, dlatego też ich dyplomy naukowe nie są jednakowo cenione. Zwyczajnie każdy uniwersytet posiada wszelkie możliwe wydziały, a więc również i techniczny. Istnieją jednak także instytucje specjalne, przeznaczone wyłącznie dla wiedzy technicznej a więc odpowiadające naszym politechnikom — za najlepsze uważane są „Massachusetts Institute of Technology“ w Bostonie i „Carnegie Institute of Technology“ w Pittsburgu. Do uniwersytetów, posiadających działy techniczne, znakomicie rozwinięte, należy: Univ. of Illinois w Urbana, Univ. of. Pittsburoh, Columbia Univ. w N. Yorku i wiele innych.

Istnieje Związek Uniwersytetów Amerykańskich, do którego należy około 20 zakładów, których dyplomy są najwyżej cenione. Poziom ich odpowiada mniej więcej poziomowi europejskich uniwersytetów.

Pierwszym stopniem akademickm jest dyplom „Bachelor of Science“ lub „Bachelor of Arts“, przyczem „Arts“ odnosi się do wydziałów literatury, sztuki, prawa, handlu i t. p., podczas gdy „Science“ określa nauki ścisłe, więc inżynierję, wydział matematyczny, przyrodniczy i t. d. Dyplom Bachelor'a otrzymuje się po czterech latach studjów, ukończeniu wszystkich przepisanych kursów z pomyślnym wynikiem i napisaniu pod kierownictwem profesora krótkiej rozprawki (thesis) na żądany temat. Na dyplomie Bachelor of Science (w skróceniu B. S.) większość studentów kończy swe studja techniczne i poświęca się następnie pracy zawodowej. Dla chcących pogłębić swe teoretyczne wiadomości, istnieją jednak dwa dalsze dyplomy: „Master of Science“ lub „Arts“ (M. S. wzgl. M. A.), oraz „Doctor of Philosophy (Ph. D.). Aby otrzymać powyższe dyplomy, trzeba zapisać się do t. zw. „Graduate School. która tworzy osobny Wydział Uniwersytetu), biorąc te wykłady i ćwiczenia, w których się jest specjalnie zainteresowanym. Po ukończeniu dwóch pełnych półroczy w „Graduate Schooll“, przedstawieniu pracy naukowej i zdaniu ustnego egzaminu przed specjalnie powołaną komisją, złożoną z 5 profesorów, otrzymuje się dyplom M. S., względnie M. A. Dla uzyskania dyplomu doktorskiego, trzeba ukończyć sześć półroczy w „Graduate Scholl“, wykazać się znajomością języków niemieckiego i francuskiego (w piśmie), przedstawić pracę naukową, oraz zdać egzamin doktorski przed specjalną komisją, przed którą prócz obrony tezy, kandydat musi udowodnić zdolność do samodzielnej pracy badawczej i znajomość literatury swej specjalności. Uzyskanie dyplomu „Ph. D.“ wymaga zatem conajmniej siedmiu lat studjów. Czesne wynosi 300 dolarów rocznie.

Na oddziałach technicznych, prócz powyższych trzech dyplomów naukowych, istnieje jeszcze jeden dyplom zawodowy — dyplom inżynierski. Dyplom inżyniera wydawano do niedawna po 4 latach studjów, obecnie jednak wymagają dodatkowych studjów, egzaminu i pracy zawodowej od 3 - 5 lat, zależnie w jakiej uczelni.

*

Zwyczajnie żąda się ukończenia szkoły średniej (high school), przyczem uczeń już w szkole średniej dobierać sobie musi przedmioty w ten sposób, aby zadowolić wymagania danego działu, któremu w czasie studjów wyższych ma zamiar się poświęcić. Amerykańskie szkoły średnie mają cały szereg przedmiotów obieralnych – uczeń zatem wcześnie zaczyna się specjalizować w swym kierunku. Pierwsze dwa lata studjów uniwersyteckich (Freshman i Sophomore Year) są zwykle wspólne dla wszystkich oddziałów technicznych; na drugim roku są małe tylko różnice w jednym lub dwu przedmiotach. Materjał tych pierwszych dwu lat obejmuje ogólne przedmioty, a więc matematykę, geometrję wykreślną, chemję, fizykę, mechanikę, rysunki techniczne, ekonomję, psychologję, dalej elektrotechnikę, maszynoznawstwo i elementy miernictwa — prawie każdy przedmiot połączony jest z odpowiedniemi ćwiczeniami w laboratorjum. Obowiązuje również kurs języka angielskiego.

Na trzecim roku studjów (Junior Year) zaczyna się specjalizacja; studenci dzielą się na oddziały, zakresem studjów i nazwami odpowiadające oddziałom polskich politechnik.

Zaznaczyć należy, że obowiązkowe są ćwiczenia fizyczne, a dyplom B. S. otrzymać mogą tylko ci studenci którzy posiadają egzamin z umiejętności pływania.

Uniwersytety amerykańskie zaczęły organizować oddziały „Industrial Engineering“, (po polsku: organizacja wytwórczości). Oddziały te kształcą nie specjalistów, tylko przyszłych organizatorów, mających objąć całość różnorakich zagadnień, zdolnych do ocenienia i skoordynowania odpowiedniego każdego z tych zagadnień. Prócz znajomości procesów technologicznych, kierownicy przedsiębiorstw muszą posiadać dokładne zrozumienie strony handlowej, znać rynki handlowe, posiadać odpowiednią znajomość organizacji pracy, kwestji finansowania przedsiębiorstw i roli przedsiębiorstwa w danej gałęzi przemysłu. Wszystkie te zagadnienia zostały uwzględnione przy organizowaniu oddziałów Ind. Eng. na uniwersytetach amerykańskich.

Kursy prowadzone są metodą dyskusji a nie wykładów.

Średnia ilość studentów w każdej klasie jest około 20, tak że profesor ma możność porozmawiać z każdym ze studentów i skontrolować jego obecność. Oczywiście, że jest kilka klas równoległych, zależnie od ilości studentów. Profesor tylko kieruje dyskusją, do której studenci przychodzą już przygotowani. Profesor nie ma oceniać wiadomości studentów, tylko pomagać im w opanowaniu przedmiotu. Ogólny kierunek studjów jest raczej praktyczny niż teoretyczny. Mało stosunkowo poświęca się teorji, więcej natomiast praktycznym zastosowaniom i rozwiązywaniu zadań, których rozwiązuje się niezliczoną ilość, przez co studenci uzyskują zdolność szybkiej orjentacji. Duży procent czasu spędzają studenci w dobrze wyposażonych laboratorjach różnego rodzaju na oddziałach mechanicznym, elektrotechnicznym i „Ind. Eng.“ dla wszystkich studentów obowiązkowe są laboratorja chemiczne, fizyczne, mechaniczne (praca w odlewni, kuźni i na obrabiarkach) i elektrotechniczne.

Z wykładami w naszem znaczeniu tego słowa, amerykańscy studenci spotykają się stosunkowo rzadko. Na wykłady takie uniwersytety zapraszają wybitnych profesorów innych uczelni, kierowników większych przedsiębiorstw przemysłowych, reprezentantów organizacji robotniczych, lub też znanych specjalistów, którzy zwykle w jednym wykładzie omawiają krótko jakiś szczególny problem lub aktualną kwestję.

Sposób egzaminowania i stawiania stopni jest zupełnie odmienny od systemów, stosowanych na polskich uczelniach. Niema zupełnie egzaminów ustnych — od chwili zapisania się aż do otrzymania dyplomu Bachelor'a wszystkie egzaminy odbywają się pisemnie. Studenci otrzymują kartki z wydrukowanemi pytaniami, zależnie od rodzaju pytania, odpowiada się szeregiem zdań lub jednem zdaniem, rysuje się wykres lub szkic, przeprowadza matematyczne obliczenie, lub też poprostu pisze się „tak“ lub „nie“. Egzaminy odbywają się dość często, mniej więcej raz na miesiąc, co zresztą zależne jest od przedmiotu i od wykładającego. Czas przeznaczony na napisanie odpowiedzi zależy w znacznej mierze od rodzaju pytań. Końcowy egzamin trwa z reguły przynajmniej jedną godzinę i różni się tem od poprzednich, że obejmuje materjał z całego półrocza i termin jego z góry jest wiadomy, podczas gdy zwykłe egzaminy (teksty) odbywają się w odstępach nieregularnych i normalnie nie są naprzód zapowiadane.

Praktyki zorganizowane są w odmienny sposób niż w polskich politechnikach, głównie z tego powodu, że przedsiębiorstwa amerykańskie niechętnie przyjmują studentów na krótki okres czasu. Na uniwersytecie Pittsburgh'skim sprawa praktyk jest rozwiązana w ten sposób, iż w czasie krótszym niż cztery lata kalendarzowe, student ma możność ukończenia czterech lat studjów oraz odbycia całorocznej praktyki. Praktykami zajmuje się osobny oddział „School of Engineering“, złożony z profesora i instruktora, którzy starają się o miejsca w fabrykach, przydzielają je studentom, oraz kontrolują ich pracę przez systematyczne objeżdżanie fabryk i osobiste przyglądanie się ich postępom.

Ogólnie biorąc, studenci amerykańscy mało otzymują teoretycznych wiadomości i przeważnie nie mają należytego zrozumienia dla znaczenia teorji, uzyskują jednak trwałe i mocne podstawy, dla praktycznego rozumowania technicznego.

Wypada tu jeszcze nadmienić, że kształcenie techniczne w większości wypadków nie kończy się na uniwersytecie. Większe przedsiębiorstwa amerykańskie posiadają swe własne szkoły dla absolwentów uniwersytetów, które trwają nieraz szereg lat. W ciągu tego czasu absolwenci pracują w różnych gałęziach danego przedsiębiorstwa, przechodząc kolejno przez wszystkie warsztaty, biura obliczania kosztów, reklamy, sprzedaży, obsługi i t. d., spędzając również część swego czasu w laboratorjum badawczem. Równocześnie odbywają się kursa prowadzone przez kierowników poszczególnych wydziałów lub przez specjalnie przez firmę zaangażowanych istruktorów. Po kilkuletniej takiej praktyce, młodzi inżynierowie, posiadając praktyczną znajomość wszystkich działów przedsiębiorstwa i wzajemnej ich zależności, mają możność wybrania sobie pracy w tym dziale, który im najbardziej odpowiada, a w którym temsamem mogą się stać najwięcej pożytecznymi dla przedsiębiorstwa.

(Przegl. Techn.)

RUCH BUDOWLANY.

Roboty zamierzone i rozpoczęte względnie prowadzone w dalszym ciągu.

Roboty publiczne w całym kraju:

Wykonanie konstrukcji klatki schodowej wewnętrznej łącznie ze stopniami, instal. wodociągów w całym budynku Państwowego Gimnazjum w Chrzanowie, buduje Komitet budowy Gimnazjum (otwarcie ofert 2/VII. 1928). — Wykonanie domu mieszkalnego i budynku rzeźni miejskiej w Horochowie, buduje Magistrat (otw. of. 14/VII. 1928). — Wykonanie prac ziemnych, murarskich, ciesielskich i dekarskich przy budowie Strażnicy pożarnej wraz z mieszkaniami w Goduli, buduje Zarząd gminny (otw. of. 17/VII. 1928). — Wewnętrzne urządzenie Państw.

Gimn. w Bielsku (otw. of. 20/VII. 1928. — Wykonanie fundacji palami systemu „Straussa“ i wykonanie robót ziemnych, murarskich, żelazo-betonowych, ciesielskich, dekarskich i blacharskich przy budowie gimnazjum w Mikołowie (otw. of. 23/VII. 1928). buduje Śląski Urząd Wojew. w Katowicach. — Budowa szpitala za 4·5 milj. złotych buduje Magistrat Katowice. — Wykonanie domu mieszkalnego dla 6 rodzin i budynku gosp. na stacji Jaśkowice K. K. W. (otw. of. 24/VII 1928). — Budowa magazynu 25*m* dł. w Piotrowicach (otw. of. 26/VII. buduje Dyr. Kolei Państw. w Katowicach. — Remont gmachów państwowych w Sandomierzu a mianowicie: seminarjum nauczycielskie, urząd i kasa skarbowa oraz gimnazjum (otw. of. 12/VII. 1928), wykończenie budowy pawilonu III. Szkoły Górniczo-Hutniczej w Dąbrowie Górniczej (otw. of. 24/VII. 1928) buduje Dyr. Kolei Państw. Kielce. — Budowa gmachu elektrowni miejskiej w Kowlu, buduje Magistrat (otw. of. 11/VII 1928). — Wykonanie drzwi w robocie stolarskiej i ślusarskiej, wykonanie posadzki z parkietów dębowych i oszklenie okien w Gmachu Akademji Górniczej w Krakowie (otw. of. 11/VII. 1928), instalacja centr. ogrzew. wodoc. i światła elektr. w Gmachu Sądu okręgowego w Tarnowie (otw. of. 16/VII. 1928), wykonanie III. serji robót budowlanych przy budowie zakładu kąpielowego w Oświęcimie na dom urzędowy (otw. of. 20/VII 1928) buduje Dyr. Robót Publ. w Krakowie.— Wykonanie żelaznych bram zasuwownych przy budowie hali montażowej 2 p. lotn. w Rakowicach (otw. of. 14/VII. 1928), wykonanie remontu: łaźni garnizonowej w Nowym Sączu, schodów i kwater w bud. DOK. Nr. V. w Krakowie (otw. of. 20/VII. 1928), koszar im. gen. Działyńskiego w Niepołomicach, dachów w koszarach im. Sobieskiego w Krakowie (otw. of. 24/VII. 1928), stropów i dachów WZM. Nr. 3 w Krakowie, zbiorników na benzynę w Rej. Zakładzie Żywnośc. w Krakowie (otw. of. 26/VII. 1928), roboty konserwacyjne i instalacyjne w Tarnowie (otw. of. 25/VII. 1928), buduje 5 Okręg Szefostwo Budownictwa Kraków. — Wykonanie gmachu pocztowego w Częstochowie (otw. of. 25/VII. 1928) buduje Dyrekcja Poczt i Tel. Kraków. — Budowa 3 domów mieszkalnych w kol. warszt. w Nowym Sączu i w Tarnowie (otw. of. 16/VII. 1928) buduje Dyr. Kolei Państw. Kraków. — Budowa piorunochronów w garnizonach Łuck, Lublin, Kraśnik, Zamość i Kowel (otw. of. 10/VII. 1928), wykonanie robót budowlanych remontu kapitalnego w Równem (ambulans weterynaryjny, magazyn) oraz w Dubnie (łaźnia, magazyn, stajnia) otw. of. 24/VII. 1928) buduje 2 Okr. Szefostwo Budownictwa Lublin. — Instal. centr. ogrzewania, wodociąg i kanaliz. w gmachu Urzędu Pocztowo-Telegraficznego Lublin 2 (otw. of. 12/VII 1928) buduje Komitet budowy gmachu dla Urzędu Poczt.-Tel.) — Wykonanie robót szklarskich w 3 bl. domów mieszk. przy ul. Stryjskiej we Lwowie (otw. of. 30/VI. 1928), budowa bloków domów mieszkalnych przy ul. Arciszewskiego we Lwowie (otw. of. 18/VII. 1928), roboty przy budowie werandy w miejskim zakładzie dla dzieci we Lwowie, ul. Kadecka (otw. of. 12/VII. 1928(, przebudowa domu I. p. w starej rzeźni we Lwowie, buduje Magistrat Lwów. — Budowa: murowanej 3·10*mb* długiej ładowni w stacji Rudnia Poczajowska (otw. of. 27/VII. 1928), 2-piętr. budynku noclegowego w stacji Drohobycz (otw. of. 25/VII. 1928), 1-piętr. domu mieszkalnego w stacji Łańcut (otw. of. 30/VII. 1928), buduje Dyr. Kolei Państw. Lwów. — Remont: budynków wojskowych w Stryju, budynków w garnizonie Lwów, stajni i kuźni w koszarach artylerji w Tarnopolu (otw. of. 11/VII. 1928), przebudowa kanalizacji i remont budynku pralni w koszarach 19 p. p. na Cytadeli we Lwowie (otw. of. 24/VII. 1928), remont miejskich koszar piechoty przy ul. Kleparowskiej 24 we Lwowie (otw. of. 19/VII. 1928), buduje 6 Okr. Szefostwo Budown. Lwów.— Instal. elekr. przy budowie domów czynszowych Zakładu pensyjnego we Lwowie ul. Stryjska (otw. of. 20/VII. 1928) buduje Zakład Pensyjny. — Budowa nowej hali kotłowej w elektrowni na Persenkówce (otw. of. 23 VII. 1928), budują Miejskie Zakłady elektryczne we Lwowie. — Budowa kolonji mieszkaniowej na Polesiu Konstantynowskiem w Łodzi (otw. of. 16/VII. 1928) buduje Magistrat Łódź.— Budowa magazynu fermentacyjnego i przebudowa szopy dla Urzędu Wykupu tytoniu w Krzemieńcu, remont kapitalny gmachu Gimnazjum państw. w Kowlu, budowa 3 mur. budynków gosp. i 4 ustęp. na kolonji urzędniczej w Krzemieńcu (otw. of. 6/VII. 1928), odbudowa odwodu półkompanijnego KOP. w Bielczakach pow. Kostopolskiego otw. of. 30/VII. 1928), buduje Dyr. Robót Publicznych w Łucku. — Budowa pieca pierścieniowego systemu Hoffmana, komina i kanałów dymowych w nowej cegielni miejskiej w Nowym Targu (otw. of. 16/VII.), buduje Magistrat N. Targu. — Wykonanie prac ziemnych, murarskich, ciesielskich, dekarskich, stolarskich i malarskich dla budowy pawilonu meljoracji Pow. Wyst. Kraj. w Poznaniu (otw. of. 4 VII. 1928), oraz dla budowy pawilonu produkcji roślinnej i doświadczalności (otw. of. 2/VII. 1928), roboty kanalizacyjno-wodociągowe w westybulu i hali włókienniczej (otw. of. 2/VIII. 1928), wykonanie prac przy urządzeniu dziedzińca hali „A“ oraz przy budowie dwóch pawilonów świetlnych (otw. of. 19/VII. 1928), wykonanie prac ciesielskich dla budowy pawilonu komunikacji (otw. of. 16/VII. 1928), buduje Dyr. Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu. — Budowa urządzenia kuchni parowej 3 p. lotn. w Ławicy, roboty blacharskie przy budowie gmachu dowództwa 3 p. lotn. w Ławicy i roboty murarskie, ciesielskie i stolarskie przy budowie magaz. Baonu Łączności w Poznaniu (otw. of. 18/VII), buduje 7 Okr. Szefostwo Budown. Poznań. — Wykonanie budowy domu mieszkalnego przy zbiegu ul. Głogowskiej i Bukowskiej w Poznaniu (otw. of. 20/VII. 1928), buduje Pocztowa Kasa Oszczędności Poznań. — Budowa strażnicy w gminie Siersza (ott. of. 15/VII 1928), buduje Urząd Gminny. — Budowa lewego skrzydła i środkowego bloku budynku szkolnego w Skolem (otw. of. 24/VII. 1928), buduje Zwierzchność gminy m. Skolego. — Budowa domu administr. przy Państw. Zakładzie Doświadczalnym uprawy tytoniu w Piadykach (otw. of. 16/VII 1928), buduje Dyr. Robót Publicznych Stanisławów. — Wykonanie instal. elektr. oraz remontu głównego budynku Państw. Seminarjum naucz. w Ursynowie pod Warszawą (otw. of. 7/VII. 1928), wykonanie instal. elektr. w gm. Szkoły Głównej Gospod. Wiejskiego w Warszawie (otw. of. 6/VII. 1928), roboty związane z wykończeniem prawego skrzydła gmachu Chemji Szkoły Gł. Gosp. wiejskiego w Warszawie, (otw. of. 10/VII. 1928), roboty związane z nadbudową 2 pięter i przebudową gmachu dla głównej Komendy Policji Państwowej w Warszawie (otw. of. 9 VII. 1928), buduje Dyr. Robót Publiczn. Warszawa. — Budowa: domu oficerskiego obok łaźni garn. przy szosie Struga-Warszawa w Jabłonnie, domu podoficersk. na terenie 4 p. lotn. w Toruniu i domu podoficers. przy ul. Świętokrzyskiej we Lwowie (otw. of. 12/VII. 1928), domu oficerskiego i podoficerskiego na terenie koszar w Kowlu, oficerskiego na terenie wojsk, W. K. i podoficerskiego na terenie koszar w Stanisławowie (otw. of. 21/VII. 1928), domu oficerskiego na terenie koszar w Sandomierzu, oficerskiego przy ul. Dworskiego i podoficerskego przy zbiegu ul. Lipowej Górnej i 3-go Maja w Przemyślu, instalacja elektr. i kanaliz. wodoc. w 2 domach podofic. w Częstochowie (otw. of. 20/VII. 1928), budowa domu oficersk. i dokończenie budowy domu mieszk. firmy „Ariston“ w Inowrocławiu (otw. of. 16/VII. 1928), roboty przy budowie domu oficer. we Lwowie przy ul. Jałonowskich (otw. of. 23/VII 1928) budowa domu podoficerskiego przy zbiegu ulic Jagiellońskiej i Wały w Toruniu, oficerskiego i podoficerskiego przy zbiegu ulic Dwernickiego i Gdańskiej w Bydgoszczy, oficerskiego na terenie miejskim obok ul. Sienkiewicza w Brodnicy (otw. of. 25/VII. 1928), buduje Fundusz Kwater.

Wojskowego Warszawa. — Budowa budynku stacyjnego Kolei Wąskotorowych w Przasnycu (otw. of. 30/VII. 1928), buduje Dyr. Kolei Państw. Warszawa. — Przebudowa wnętrza części starego gmachu sejmowego na bibljotekę oraz inne roboty budowlane (otw. of. 9/VII. 1928) buduje Komitet rozbudowy gmachu Sejmowego. — Roboty ziemne, murarskie, betonowe i żelbetonowe (konstr. ramowe), ciesielskie, kamieniarskie i blacharskie przy budowie Sanatorjum Akad. w Zakopanem (otw. of. 28/VII. 1928) buduje Rada Naczelna w Warszawie, ul. Kopernika 41. — Rozbiórka budynku I i II piętr. oraz roboty przy wbiciu pali żelbetowych pod fundamenta gmachu przy zbiegu ul. Nowy Świat i Aleja Jerozolimska 1 w Warszawie (otw. of. 5/VII. 1928), budowa gmachu Banku Gospodarstwa Krajowego (otw. of. 31 VII. 1928) buduje kierownictwo budowy gmachu Banku Gosp. Kraj. w Warszawie. — Budowa własnego gmachu przy pl. Saskim w Warszawie, buduje Minist. poczt i telegrafów. — Budowa szpitala powiatowego we Włodzimierzu (otw. of. 10/VII. 1928) buduje Wydział Powiatowy Sejmiku Włodzimirskiego. — Roboty remontowe w gmachu przy ul. św. Anny w Wilnie oraz w Pałacu reprezentacyjnym w Wilnie (otw. of. 30/VI. 1928). — Wykończenie domu 2 rodzinnego oraz budynku gosp. w Brasławiu. — Wykończenie domu 8 rodzinnego w Głębokiem. — Zagruntowanie parkanów przy domach urzędniczych w Plisie, Hermanowiczach, Zalesiu i Szarkowszczyźnie. — Wykończenie budynku gospodarczego przy domu dla 4 rodzin oraz przy domu dla starosty w Oszmianie. — Wybudowanie bud. gosp. przy domu dla 4 rodzin w Smorgoniach. — Wykończenie domu 4-rodzinnego w Wilejce. — Budowa budynku gosp. i lodowni przy domu 4 rodzin. w Święcianach. — Budowa domu mieszk. dla 14 rodzin w Mołodecznie (otw. of. 2/VII. 1928). — Roboty remontowe w gmachu przy ul. Ostrobramskiej 10 w Wilnie (otw. of. 12/VII. 1928). — Rozbiórka 3 budynków w posesji przy ul. Zakrętowej 15 w Wilnie. — Roboty remontowe w gm. przy ul. Augustjańskiej 4, Pohulanka 10 (Izba Skarbowa) i Ostrobramskiej 19 w Wilnie (otw. of. 17/VII. 1928). — Roboty remontowe w gm. przy ul. Żeligowskiego 4 (otw. of. 23/VII. 1929) oraz w gm. przy ul. Dominikańskiej 3/5 w Wilnie (otw. of. 26/VII. 1828). — Budowa pawilonu astronomicznego na pos. U. S. B. przy ul. Zakretowej 15 w Wilnie (otw. of. 21/VII. 1928). — Remont gmachu seminarjum nauczycielskiego i Starostwa w Święcianach (otw. of. 18/VII. 1928). — Adaptacja murów powięziennych dla potrzeb gimnazjum w Dziśnie (otw. of. 19/VII. 1928). — Remont Starostwa i domu dla starosty w Wilejce (otw. of. 20/VII. 1928). — Budowa suszarni w więzieniu Stefańskiem w Wilnie (otw. of. 24/VII. 1928) buduje Dyrekcja Robót Publicznych Wilno. — Przebudowa więzby dachowej w Zamku Królewskim w Niepołomicach (otw. of. 28/VII. 1928) buduje Dyrekcja Robót Publicznych Kraków.

Roboty prywatne: Lwów-miasto.

Budowa domu drewnianego: Bogdanówka, J. Pierog. — *Budowa domu parterowego*: Bogdanówka 69, St. Jabłoński; Bogdanówka, J. Kowalski; Bogdanówka 25, T. Opryszko; Bogdanówka, J. i Z. Fitio; Bogdanówka, J. Kozak; Bielowsko, S. H. Stefan; Bielowsko, J. i E. Kosteccy; Na Błonie, Fr. i E. Heisig; Droga Kulparkowska, J. Dobosz; Droga Wulecka, R. Rohowski; Jałowiec, J. Iwanowski; Krasuczyńska, A. Winiarscy; Krasuczyńska, J. i E. Winiarscy; za rogatką Gródecką 21, Komarzyńscy; Szymonowiczów, J. i L. Brzeżańscy; Ubocz, P. i S. Karasińscy. — *Budowa domu I-piętrowego:* Czwartaków 8, J. Wissmüller; Rycerska i Czachowskiego, Z. Pfeiffer; Tkacka, C. Löffler. — *Budowa domu II-piętrowego:* Grochowska, H. Kreiter; Tarnowskiego, H. Schrejer; Tarnowskiego 66, Dromireccy; boczna Zielonej, M. Siemasz; boczna Zródlanej, K. Goldstein. — *Budowa domu III-piętrowego:* Karpińskiego 9, K. i M. Draniewicz; Tarnowskiego, Przyjemski. — *Budowa magazynu* oraz garażu: Szewczenki 11 A, Brattel i Decet. — *Budowa garaży:* Szeptyckich, I. Kaufman; Szeptyckich 35, J. Natowicz; Wolność, M. Auerbach. — *Nadbudowa:* I. piętra: Bułgarska, J. Haas; Franciszkańska 9, Tow. Szkoły Handl.; Janowska 77, Fr. Konopacki; II. piętra: Wyspiańskiego 18, W. Nowicki; III. piętra: Asnyka 10, I. Stryer; Królowej Jadwigi, I. Licht; Listopada 22, L. Chotnur; Sykstuska 28, M. Fischler; Zygmuntowska 15, I. Meyer; nadbudowa budynku Łyczakowska 19, Ch. L. Antheil r. Chenbes. — *Przebudowa* lokali: Plac Marjacki, Sprecherowie. — *Inne:* budowa budynku gospodarczego, Lwowskich Dzieci 40, M. i K. Panas; budowa murowanej stajni, Pochyła 6, K. Heran; przerobienie okna na drzwi, Na Bajkach 9, N. Minak; wykonanie okien, Akademicka 16, Lindenberger; budowa szopy, Szeptyckich 26, Fabr. czekolady „Branka“; budowa bursy dla chłopców im. Abrahamowiczów, ul. Czysta; budowa szatni na boisku, Filipówka, Zw. spół. niem.

Konkursy i przetargi.

Konkurs na projekt domu wypoczynkowego dla urzędników komunalnych pow. świętochłowickiego w miejscowości Ustroń na Śląsku (3 nagrody 1000, 600 i 400 zł.) (termin 31/VII. 1928).

Przetarg na roboty remontowe w szkole handlowej oraz w gimnazjum I. i III. w Tarnowie, ogłasza Dyrekcja Robót Publicznych w Krakowie (termin 30 VII. 1928).

Konkurs na budowę łaźni miejskiej i ośrodka zdrowia dla miasta Pruszkowa ogłasza magistrat miasta (termin 1/VIII. 1928).

Przetarg na wykonanie robót ziemnych, murarskich, żelazo-betonowych, betonowych, ciesielskich, dekarskich i blacharskich przy budowie gimnazjum w Lublińcu, ogłasza Śląski Urząd Wojewódzki (termin 2/VIII. 1928).

Konkurs architektoniczny na gmach poselstwa polskiego w Sofji ogłasza Ministerstwo Spraw Zagranicznych (termin 10/VIII. 1928).

Konkurs na stanowisko inżyniera-architekty miejskiego ogłasza Magistrat miasta Radomska, woj. łódzkie (termin 15/VIII. 1928).

Przetarg na wykonanie posadzek asfaltowych w gmachu Urzędu Pocztowo-Telegraficznego Lublin 2, ogłasza Komitet budowy (termin 21/VIII. 1928).

Konkurs na przybudowę czterech klas szkoły powszechnej 7-mio kl. w Tymbarku, pow. Limanowa, ogłasza Magistrat miasta.

Przetarg na roboty murarskie, instalacyjne i ogrodzenia siatką budynków w Zakładach naukowo-rolniczych w Dublanach, ogłasza Państw. Zarząd Arch.-budowlany we Lwowie (termin 30/VIII. 1928).

Przetarg na wykonanie instalacji centraln. ogrzewania i wodoc., kanaliz. w gmachu Seminarjum nauczycielskiego w Ostrowcu, ogłasza Dyrekcja Robót Publ. Kielce (termin 2 VIII. 1928).

PRZEGLĄD CZASOPISM.

„ARCHITEKTURA i BUDOWNICTWO“, Warszawa, Nr. 3 i 4 bogato ilustrowane artykuły: Pałac wilanowski i jego obecna restauracja, wystawa budowl. w Sztutgardzie, Zjazd deleg. Arch. i posiedzenie Urbanistów Polskich, Konkurs na kolonje mieszkalne w Łodzi, oraz sposoby budowania, dachy płaskie etc.

„ARCHITEKTUR U. BAUTECHNIK“, Wiedeń, Nr. 10—13: Przebudowa hotelu kolei południowej w Semeringu, nowy sposób zabudowania małych domów mieszkalnych, fasada betonowa grubo-ziarnista, techniczne postępy w budow. żelbet. i ich znaczenie, wielka hala dre-

wniana dla zjazdu śpiewackiego w budowie, postępy techniczne w budownictwie żelazo-betonowem i jego znaczenie gospodarcze, stadjon Wiedeński, Frankfurtu n/M. i in.

„BAU-WELT“ Nr. 21—27 zawiera: Racjonalne przygotowanie pracy w przemyśle budowlanym, kwestje budowlane gospodarstwa wiejskiego, pożyczki zagraniczne, kapitał zagraniczny dla budownictwa mieszkaniowego, zużywanie cementu w Ameryce, ciepło i akustyka, normy dla domów drewnianych, krępujące przepisy budowlane, architektura amerykańska przeciw normalizacji w budownictwie miejskiem, rozpisywanie robót malarskich, budownictwo wiejskie, mieszkania udziałowe dla urzędników, nowości techniczne, materjały budowlane, konkursy, przetargi i inne.

„BAU-ZEITUNG“, österreichische, Nr. 22—29, woda do rozrabiania betonu, maszyny budowlane na wystawie wiosennej w Lipsku 1928, ciesielstwo dachowe, ekonomja cieplna, normy dla zaprawy z wapna i cementu, ekonomiczne sposoby budowania przez racjonalną gospodarkę budowlaną i inne.

„ECHO“ POWSZECHNEJ WYSTAWY KRAJOWEJ Poznań 1929, Nr. 6: Niezmiernie pochlebny sąd p. Charles S. Ocwey'a o P. W. K., P. W. K. a stosunki polsko-amerykańskie, udział myśli naukowej w org. P. K. W. 1929 i inne.

„GAZETA LOKATORÓW i SUBLOKATORÓW“, we Lwowie, za wzór podaje zrzeszenie lokatorów w Łodzi, budujące domy mieszkalne, biada na wysokie czynsze, awizacje, żąda kredytów na rozbudowę i potanienia ich oprocentowania, domaga się uzdrowienia stosunków na targu materjałów budowlanych, wzywa do oszczędzania i itd.

„GAZETA MALARSKA“, Poznań Nr. 1—2, Zjazd w Bydgoszczy, Stosunki zawodu malarskiego, lakierniczego w dobie powojennej i jego zadania obecne, kronika cechowa, z życia rzemiosła itp.

„GAZETA PRZEMYSŁOWO-RZEMIEŚLNICZA“, Warszawa, Nr. 10—12 zawiera: trafne wskazówki dla rodziców-rzemieślników w obieraniu zawodu dla swych dzieci i w interesie przyszłości rodzimego rzemiosła, ostrzega przed następstwami niepomyślnego naszego bilansu handlowego, podwyżki cen węgla, słusznie gani niedbałe cechy — co nowych statutów nie przedłożyły w myśl art. 99 rozp. o pr. przemysłowem dopuszczając tem samem do ich rozwiązania z urzędu a raczej z niedbalstwa ich przełożeństwa, żąda jednolitej organiz. rzemieśln. rejestracji kredytów, dla drobnego przemysłu i rzemiosła, funduszów na kształcenie zawodowe dla rzemiosła, ulg podatkowych i inne.

„GŁOS PRACY POLSKIEJ“, Warszawa. Nr. 22—29 zawiera m. i. zgodne zakończenie wielkiej akcji strejkowej w Niemczech wobec faktu, że żądania tamt. robotników nie przekraczają warunków robotników angielskich i francuskich, inicjatywy w kierunku tworzenia związków wzajemnej pomocy dla robotników, o rozwiązaniu kwestji mieszkaniowej dla robotników, zapowiedź reformy Kas chorych ze strony rządu, ubezpieczenia emerytalne dla robotników, wyniki akcji podwyżkowej bieżącego sezonu, nowa umowa cennikowa w przemyśle budowlanym w Warszawie (około 16% podw.).

„MIASTO POLSKIE“, Warszawa, Nr. 21—29 zawiera obszerną krytykę rozp. o ewidencji i kontroli ruchu ludności t. j. genezę, treść i analizę rozp. Prez. R. P. P. z 16/3 1928 — jednego z rozp. podpadających jeszcze pod decyzję Sejmu a dot. bezpośrednio własności nieruch. w Polsce, następnie krytykę nowego prawa budowlanego ze stanowiska właścicieli nieruchomości miejskich, możliwości wywłaszczania nieruchomości w bardzo szerokich i dowolnych rozmiarach dla celów regulacyjnych, niebezpieczeństwa projektowanego przez rząd stałego podatku majątkowego — dla wł. nieruchomości, pozostających jeszcze ciągle pod ochroną lokatorów, coraz większe trudności przeprowadzania koniecznego remontu z braku nań funduszów, kolizje i sprzeczności pomiędzy rozp. o rozbud. miast, omówionem szczegółowo w ref. posła M. Osady, a nowem prawem budowlanem, grożące zahamowaniem ruchu budowlanego obciążeniami podatkowami i opłatami, stwarzającemi niekorzystną konjukturę budowlaną, z braku taniego kredytu i odpowiedniego przygotowania terenów budowlanych i tak już niepomyślną, albowiem do lokowania oszczędności w budowlach dochodowych wcale nie zachęcającą, kreśli drogi naprawy po 9-letniem doświadczeniu z ustawą o ochronie lokatorów żądając ograniczenia jej jedynie do pomieszkań faktycznie niezbędnych a więc małych (1—3 pokoi) wprowadzenia zgodnie z duchem ustawy z r. 1924 dalszych podwyżek komornego z uwzględniemiem wartości złotego określonej rozp. Prez. R. P. P. z 13/10 1927. Wszelkie lokale handlowe i przemysłowe (wyjęte świeżo z pod ochrony, o ile mieszczą się w budynkach państwowych!) tudzież pomieszkania od 4 pokoi pocz. (będące w obecnych warunkach luksusem) powinny być wyłączone z pod ochrony na zasadach w rozp. Prez. R. P. P. z 7 lutego 1928 podanych, przyczem należałoby zapewnić właścicielowi nieruchomości wyłączenie z pod ochrony także takich mniejszych mieszkań jakie by powstały z podziału większych pomieszkań lub ze zmiany lokali na cele mieszkaniowe. Ponadto podaje jako skuteczne środki ożywienia ruchu budowlanego pozostawienie produkcji w budownictwie mieszkaniowem osobom prywatnym, budującym jak wiadomo taniej jak związki publiczne (z wyjątkiem jedynym budowania przez państwo i związki komunalne mieszkań dla funkcjonarjuszy publicznych), oddanie na ten cel wszelkich do dyspozycji będących funduszów z odstawieniem budowy gmachów dla władz na później, likwidację ochrony lokatorów, ograniczenie nowych podatków lokatorskich na tych lokatorów, którym ochrona dała tanie mieszkanie wzgl. lokal i przyznanie reprezentacjom miejskim prerogatyw w sprawie ograniczania ochrony lokatorów w interesie szybkiej i pomyślnej rozbudowy miast. Wkońcu przedstawia główne tezy Zjazdu Ligi Gospodarczej w sprawie zwalczania głodu mieszkaniowego.

„POLSKI PRZEMYSŁ BUDOWLANY“, Warszawa, Nr. 3—6: Nowa ustawa budowlana, cegła, o zewnętrznych ścianach domów mieszkalnych, cement i jego rola w budownictwie współczesnym, cement polski, rozwój produkcji organizacji pracy w budownictwie, umowa o płacę w budownictwie, zwalczanie głodu mieszkaniowego jako pierwszorzędne zadanie społeczno-narodowe, ważne uchwały Zjazdu Mistrzów Budowlanych w Łodzi w sprawach szkolnictwa zawodowego, ruchu budowlanego, uprawnień w zakresie wykonawstwa robót budowlanych (zaliczenia zawodów budowlanych do zawodów koncesjonowanych) i organizacji zawodów rzemieślników budowlanych, własność wody do zarobienia betonu, amerykańskie ruchome rusztowania murarskie, rejestracja placówek polskiego przemysłu budowlanego (ankieta) kronikę i notowania materjałów budowlanych, ogłoszenia.

„PRZEGLĄD MIERNICZY“, Warszawa, Nr. 4—7 z 1928 zawiera: Prof. E. Warchałowski: „Triangulacja m. Warszawy“. Inż. K. Kasiński: Dyr. Dep. M. R. R. „Działalność Min. Reform Rolnych i urzędów ziemskich w okresie czasu od r. 1918—1927“. Inż. St. Jachimowski; „Nomonografja i jej zastosowanie w geodezji“, układ optyczny teodolita Milda, warunki sprawnego wykonania prac pomiarowych i inne.

„PRZEGLĄD SKARBOWY“, organ towarzystwa przyjaciół skarbu państwa w Nr. 6 podaje charakterystykę wpływu obowiązującej ustawy o ochronie lokatorów na rozwój ruchu budowlanego w Polsce i wskazuje drogę naprawy obecnych stosunków prawnych w dziedzinie mie-

szkaniowej. Autor Dr. Bubieński kreśli rozmiary głodu mieszkaniowego, stwierdza, że zrozumienie, w czem leży klucz rozwiązania sprawy, postąpiło w ostatnich czasach znacznie naprzód. Zrozumiano konieczność stopniowego powrotu do normalnego komornego przy szerokiem uwzględnieniu interesów i siły płatniczej najemców a to celem zapewnienia dachu nad głową nietylko tym, co go mają nieraz w rozmiarach ponad indywidualne potrzeby od dawna, ale wszystkim a przedewszystkiem nowo powstającym rodzinom. Zrozumiano, że do ożywienia ruchu budowlanego nie podatki a tylko pożyczki inwestycyjne przyczynić się mogą wydatnie i skutecznie, że budownictwo mieszkaniowe pozostawić należy inicjatywie prywatnej z wyjątkiem chyba tylko mieszkań dla urzędników i robotników.

„PRZEGLĄD STOLARSKI“, Poznań, Nr. 12. Program Zjazdu Chrz. Zw. cechów stolarskich, lakiery błonikowe środki do ostrzenia narzędzi itp.

„ROBOTNIK BUDOWLANY“, Kraków, Nr. 6—7. Po zjeździe nawołuje do pracy organizacyjnej, do tworzenia stałych sekretarjatów, żąda ubezpieczenia na starość, zaopatrzenia wdów i sierot, zabezp. nienaruszalności 8-godzinnego dnia pracy, ogłasza wyniki ruchu cennikowego (15—20%)

„RZEMIEŚLNIK“, Grudziądz, Nr. 21 28. O zamiłowaniu do rzemiosła, ord. wyb. do Izb Rzem., potęga samopomocy w dziedzinie wspólnego zakupu maszyn, itp., wystawy i ich znaczenie dla przemysłu, fuszerka przy odnawianiu domów, Zjazd przedstawicieli Rzemiosła Wielkopolskiego w sprawie jego udziału w P. W. K. 1929, kompetencte sądów pracy, szybka metoda wysuszania budynków działaniem chemicznem, płace robotnicze w Ameryce (w przem· bud. za godz. zł. 5·33) a u nas, ruch budowlany w Czechach produkcja masow, domy własne na raty jak w Anglji i Ameryce.

„TECHNICZNI WISTY“, Nr. 2 zawiera: Inż. S. Pasternaka: Teorja powstawania żył rud i ich wpływ na górnictwo, parowozy angielskie, wiadomości z praktyki, przegląd literatury technicznej i inne.

„WARSZTAT METALOWY“, Poznań, Nr. 12—13: Co rzemieślnik winien wiedzieć o elektryczności, spawanie acetylenowe i łukowe, motory ropne, wyszkolenie rzemieślnika według nowej ustawy przemysłowej, obliczanie kosztów własnych i ich wartość, cesja jako środek płatniczy.

„WOŁYŃSKIE WIADOMOŚCI TECHNICZNE“, Łuck, Nr. 5 z maja 1928 zawiera: Inż. S. Maliszewski: „Wytyczne planu rozbudowy dróg bitych na Wołyniu“. W. B.: „Racjonalizacja i zmechanizowanie pracy w warsztatach“. H. L.: „W kwestji wyboru silników dla publicznych zakładów elektrycznych na Wołyniu“. W kronice: „Nasza sieć komunikacyjna“. „Budowa lotniska] LOPP. w Łucku“ i inne.

ZWIĄZKOWIEC POLSKI“, Katowice, Nr. 7—8 omawia ustawę o osobistej umowie o pracę, stanowisko min. robót publ. w sprawie cen materjałów budowlanych, ruch cennikowy, nowe umowy zbiorowe, brak i przeuczanie robotników na murarzy, stan obecny ustawodawstwa socjalnego i inne.

„ŻYCIE TECHNICKIE“, Lwów, Nr. 4 z kwietnia 1928, zawiera: Prof. E. Hauswald: „Racjonalna organizacja studjów technicznych“, F. B. Markowski: „Dwory ziemi lwowskiej“ (z 11 rys.) Inż. M. Gött; „Zakresy działania zarządów miast“. T. J. Jakimowicz: „O sterowcach i o projektach komunikacji sterowcowej“, Kobieta, jako twórca nowoczesnego mieszkania“ i inne.

Ze Stowarzyszenia Zawodowego Budowniczych, Kierowników Robót, Techników i Przemysłowców Budowlanych we Lwowie.

1. Protokół Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia członków Stowarzyszenia z dnia 28 czerwca 1928 roku (w streszczeniu).

W. Zgromadzenie dokonało wyboru władz Stowarzyszenia, (wynik podajemy we wstępie niniejszego numeru) uchwaliło budżet na rok 1928 i przekazało Zarządowi sprawę nowych form umowy o pracę robotników łącznie z wydaniem regulaminu pracy wedle rozp. Prez. R. P. P. z 16 marca 1928, Dz. U. Nr. 35.

Ponadto przyjął Zarząd Stowarzyszenia do załatwienia wnioski inż. Krykiewicza na urządzenie ekspozytur w gminach podmiejskich i na prowincji, na rozwinięcie akcji w kierunku starannego wychowania młodzieży zawodowej ze względu na poważnie zagrażający brak sił należycie ukwalifikowanych, następnie wniosek p. Maciałka na zajęcie się sprawą dwóch chwilowo nieczynnych piaskowni w obrębie miasta Lwowa w interesie jego rozbudowy, wreszcie wniosek p. Grucy na wzmożenie propagandy na rzecz Stowarzyszenia, celem stworzenia szerokiej podstawy dla ziszczenia postulatów zawodowych.

2. Protokół z pierwszego posiedzenia nowego Zarządu Stowarzyszenia w dniu 5. lipca 1928. Obecni: przewodniczący prezes Śliwiński, wiceprezesi: pp. Tarnawiecki i inż. Kasler, pp. Brattel, Barszczewski St., Jaworski, inż. Kogut, inż. Małecki, Maryniak, Ostrowski, Olszewski. L., Sobel, Turkowski. Usprawiedliwili nieobecność: pp. Dembiński, Gruca, Żelaszkiewicz.

Prezes Śliwiński wita zebranych, powołuje się na swoje przemówienie wypowiedziane na W. Zgromadzeniu jako program Stowarzyszenia i przystępuje do ukonstytuowania zarządu i podziału pracy poszczególnych członków. Na sekretarza powołuje Zarząd p. inż. Adolfa Meissnera, na zastępcę p. Żelaszkiewicza, na skarbnika p. Turkowskiego a na zastępcę p. Maryniaka jednomyślnie.

Prezes podnosi znaczenie pracy i zadań Stowarzyszenia na obszarze Wschodniej Małopolski, wierzy w możliwość zdobycia potrzebnych na ten cel funduszów, kreśli program dla naszego czasopisma „Budowniczy“, jako trybuny, z której przemawiać mamy w sprawach naszej organizacji, celem uzyskania poparcia u centralnego rządu, poparcia w dziedzinie uprawnień, funduszów na rozbudowę, kredytów na wprowadzenie wydatnej mechanizacji pracy przez zakup maszyn i narzędzi, stosowanie nowoczesnych metod organizacji pracy, normalizacji i typizacji elementów budowlanych, nowych materjałów budowlanych itd. Celem racjonalnego podziału pracy proponuje prezes utworzenie trzech sekcji:

I sekcja obejmująca: propagandę stowarzyszenia, uprawnienia przemysłowe, rozdawnictwo robót publicznych i dostaw, składy materjałów, maszyn i narzędzi, wyjednywanie kredytów na meljoracje zakładów pracy itp.

II sekcja: ubezpieczenia społeczne i życiowe, ubezpieczenie wszystkich pracodawców na życie i starość, płace i warunki pracy, spółdzielnie pracy i mieszkaniowo-budowlane.

III sekcja techniczna obejmująca: 1) koło architektów-budowniczych, 2) przemysłowców budowlanych i profesjonistów, 3) mechaników, instalatorów itp. o zakresie ogólnym autonomicznym. Sekcja ta zajmie się przedewszystkiem odczytami na temat stosowania zdobyczy postępu i techniki i organizacji pracy itp.

Przewodniczącymi poszczególnych sekcji względnie kół będą desygnowani każdocześnie członkowie Zarządu z obowiązkiem składania perjodycznych sprawozdań Zarządowi względnie prezydjum Stowarzyszenia.

Po wyczerpującej dyskusji prowadzonej przez pp. inż. Kaslera, inż. Małeckiego i inż. Koguta uchwalono jednogłośnie wnioski prezesa i wybrano na przewodniczącego sekcji II inż. Koguta a sekcji III inż. Małeckiego. Obsadę sekcji I odroczono do czasu porozumienia się z odnośnymi kandydatami.

Celem zapewnienia Stowarzyszeniu jak najściślejszego kontaktu z Izbą Przemysłowo-Handlową, z Instytutem Techniczno-Przemysłowym i prasą zamianował Zarząd jednomyślnie członkami-korespondentami pp. Dra Filipa Wachtla, inż. Stanisława Tatarczucha i Dra Kazimierza Hartleba.

Następnie przystąpiono do sprawy podwyżki płac godzinowych wedle pisemnego żądania Związku zawodowego murarzy, cieśli i koźlarzy. Na polecenie przewodniczącego przedstawił dotychczasowy stan rzeczy sekretarz Stowarzyszenia Dr. Stachy. Inż. Kogut zajął stanowisko, że jak dotychczas tak i nadal żądać należy jak najściślejszego uzasadnienia dla każdej podwyżki i postawił wniosek, żeby bronić obowiązującej według ugody stawki maksymalnej zł. 1·57, przychylił się do uznania faktu drożyzny i do podwyższenia stawki na zł. 1·60. Odmiennego zdania jest I. wiceprezes p. Tarnawiecki, uzasadniając zdanie swoje tem, że jak wiadomo cennik oficjalny jest wszędzie fikcją, że w rozmaitych zawodach robotniczych udzielono w ostatnim czasie ze względu na faktyczny wzrost drożyzny kilkunasto-procentowych podwyżek (Magistrat nawet 20%) i przestrzega przed strejkiem.

Prezes p. Śliwiński oświadcza się przeciw regulacji „tabelkowej“ cennika robocizny, zwalczanej przez rząd (w interesie stabilizacji pieniądza) jakoteż i przez robotników i jest zdania, że podwyżkę należy oznaczyć wedle swobodnego uznania, bez wyrażania procentowego jej stosunku do cennika poprzedniego. P. inż. Małecki radzi przekazać załatwienie tej sprawy komisji ad hoc, złożonej z prezydjum i reprezentantów bezpośrednio zainteresowanych przesiębiorców znaczniejszych robót.

P. inż. Kogut przeciwny jest odraczaniu i przekazywaniu sprawy z Zarządu na komisję, uzasadnia stanowisko swoje dążeniem do t. zw. „Burgfrieden“ z robotnikami. Regulacją cen artykułów pierwszej potrzeby zająć się winien rząd a podwyżka magistracka we Lwowie ze względu na dotychczasowe niezwykle niskie płace magistrackich robotników, nie może być miarodajną. Przekazywanie sprawy komisji, uważa p. inż. Kogut za zbyteczne, albowiem uważa Zarząd Stowarzyszenia za najzupełniej kompetentny do rozstrzygnięcia objektywnego sprawy.

W dyskusji zabierali jeszcze głos pp. inż. Kasler i Turkowski; w końcu uchwalono jednomyślnie na wniosek przewodniczącego polecić sekcji II-ej (inż. Kogut przy współudziale pp. Tomaszka i Barszczewskiego) przeprowadzenie pertraktacji z robotnikami i przyjść z odpowiednim wnioskiem.

Także i sprawę nowego regulaminu pracy przekazał Zarząd do załatwienia względnie do wypracowania projektu na najbliższy zarząd p. inż. Kogutowi, podkreślając stanowczą potrzebę dążenia do nowelizacji nowego rozporządzenia o umowie o pracę robotników.

Na tem przewodniczący zamknął posiedzenie Zarządu o godz. 8-ej wieczorem.

Prosimy o odnowienie prenumeraty za II. półr. 1928.

KRONIKA.

Normalizacja w budownictwie. Magistrat m. Warszawy powołał przy wydziale technicznym referenta, którego zadaniem jest opracowywanie normalizacji elementów budowlanych i wprowadzanie naukowej organizacji pracy do budownictwa miejskiego. Referat ten unormować ma elementy budowlane we wszystkich robotach miejskich, uregulować sprawy zamówień, dostaw i odbioru materjałów, słowem, obejmie całokształt budownictwa miejskiego.

Referat działa w porozumieniu z komitetem normalizacyjnym przy Min. Przem. i Handlu i Instytutem Naukowej Organizacji Pracy.

Projekt ustawy o ulgach w zakresie podatku przemysłowego dla przemysłu budowlanego przedstawiła Izba Przemysłowo-Handlowa Lwowska Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych.

Kongres budowniczych w Bernie morawskiem odbędzie się w dniach 11—15 sierpnia 1928, podczas odbywającej się tam wystawy dla współczesnej kultury ze współudziałem zagranicy, szczególnie z krajów dawniej austrjackich w sprawach zawodowych stanu budowniczych. Jak najliczniejszy udział w kongresie bardzo pożądany.

O kryciu zabudowań.

Kto odpowiedzialność ponosi za wykonanie solidnej i długotrwałej budowy, w pierwszym rzędzie powinien dbać o to, aby krycie było odpowiednie. Najwięcej bowiem eksponowaną częścią zabudowań jest dach. Wszelkie wpływy atmosferyczne przyczynić się mogą do jego prędkiego zniszczenia i wybór odpowiedniego krycia na dach jest zagadnieniem, które każdy architekt i każdy budowniczy musi rozwiązać jak najstaranniej.

O tem, że metal jako taki jest à la longue najodpowiedniejszym i najtańszym materjałem, dawno już się przekonali wszyscy ci, którzy są zajęci budową i konserwacją domów. Metalem się kryje łatwiej i prędzej. Prace przygotowawcze przy kryciu metalem są znacznie tańsze niż te same prace przy kryciu jakimkolwiek innym marjałem.

Metal a metal jednakże nie jest to samo. Nie jest to obojętnem, zdscydować się na krycie zabudowań jakimkolwiek metalem. Z pośród stojących nam do dyspozycji metali wybrać należy najodpowiedniejszy, najekonomiczniejszy i możliwie w kraju produkowany.

Idealnym metalem do krycia zabudowań jest blacha miedziana. Po pewnym czasie oksyduje ona na kolor zielonkawy i upiększa bardzo kryte nią gmachy monumentalne, jak parlamenty, katedry, pałace itd. Miedzi jednakże w kraju nie produkujemy, jest ona u nas bardzo droga i z tego też powodu prawie że nie używana

Poza miedzią jedynym metalem z krajowych rud i w krajowych hutach produkowany, jest cynk względnie blacha cynkowa, która się do krycia dachów a w szczególności też do wyrobu rynien, specjalnie nadaje. W różnych krajach europejskich znane są budynki, które od prawie że 100 lat blachą cynkową są pokryte i żadnych kosztów reperacji i konserwacji nie spowodowywały.

Wielką zaletą blachy cynkowej jest to, że ona nigdy nie rdzewieje, łatwo się gnie i przeto łatwo układa, a pozatem również łatwo daje się lutować. Nadaje ona się też bardzo dobrze do robienia dekoracji dachowych, które to dekoracje podziwiać można na wielu budynkach starszych w Brukseli i Paryżu.

Powinniśmy być świadomi tego, że Polska jest trzecim z rzędu światowym producentem cynku (zaraz po Ameryce i Belgji) i przyczynić się do tego, aby metal

ten półszlachetny w postaci blachy cynkowej znajdował coraz szersze zastosowanie przy kryciu naszych zabudowań mieszkalnych i gospodarczych. Czyniąc to, przyczyniamy się pośrednio do zatrudnienia polskich inżynierów, górników i hutników. *Inż. W.*

BIBLJOGRAFJA.

„Przepisy dotyczące obliczeń statycznych w budownictwie lądowem“ zatwierdzone przez Ministra Robót Publicznych rozporządzeniem Nr. VII—693/27 z dn. 2 września 1927 r. do nabycia u Gebethnera i Wolffa w Warszawie za przesłaniem zł. 2·10 na konto PKO. Warszawa Nr. 142.

Przegląd piśmiennictwa obcego: Brändlein P.: Brückenbau. (VII. 106 S. 8⁰. Rm. 1·60; Gehler W.: Erläuterung zu den Eisenbetonbestimmungen 1925 mit Beispielen. 4 neu bearb. u. erg. Aufl. (XI. 218 S. m. 99 Textab.) 8⁰. Rm. 6·—; Hauska L.: Berechnung forsttechnischer Bauwerke H. 2 Brücken aus Holz (22 S. m. 80 Textabb.) gr. 8⁰. Rm. 9·50; Neumann E.: Der neuzeitliche Strassenbau, Aufgaben u. Technik. (XII. 400 S. m. 210 Textab.) 4⁰. opr. Rm. 29·50; Sevenhuijsen A. M. J.: Nieuwe bouwkunt in Nederland. Illustr. 8⁰. Fl. 2·25; Taut B.: Ein Wohnhaus, 9 Aufl. 1927 (118 S. m. 104 photos.) gr. 8⁰. Rm. 4·—, opr. 6·50; Verres R.: Der moderne Strassenbau und seine wirtschaftliche Wertigkeit unter bes. Berücks. d. Problems d. Automobilstrassen. (VII. 224 S. 3 Tab. u. 4 Kt.) gr. 8⁰. Rm. 4·50; Wattjes J. G.: Moderne Architectur in Noorwegen, Sweden, Finland, Denemarken, Deutschland, Tsjecho-Slowakije, Oostenrijk usw. 4⁰. Fl. 14·50; Zelter W.: Petrographische Untersuchung über die Eignung von Graniten als Strassenbaumaterial. (III. 75 S.) gr. 8⁰. Rm. 5·30; Marmottan Paul: Le Style empire. 4-te série. Architecture et decors d'interieurs 8 p. du texte, 40 pl. Cart. Fr. 1·50; Quenedey: La Normadie. 2-e serie: Calvados ecueil d'architecture civile de l'époque médievale au 18-te siècle. Coll. Des Provinces de l'ancienne France. 70 pl. et tabl. analytiques. Cart. Fr. 300·—; Terasse i Charles: L'Art'des châteaux de la Loire. Coll. a travers l'Art francais. 170 pl. Fr. 15·—; Saint-Sauveur H.: Chateaux de Bourgogne. 40 pl. Cart. Fr. 112·50; Danis R.: La Prémière Maison Royale du Trianon. 44 p. et 15 pl. Fr. 50·—; Les Châteaux de France. Encyclopedíe par l'image. Avec 85 illustrations. In 8. Fr. 3·50, cart. Fr. 4·50; Les Concours d'Architecture de l'anné scolaire 1926—1927, 137 p. Cart. Fr. 90·—; Les Grands Prix de Rome d'Architecture. Anné 1927. Fr. 25·—; Jardins et Cottages. 2 vol. 244 p. chacun Rel. les deux Fr. 2·50; Le Ciment-Roi. Coll. Albims modernes. 60 p. Cart. Fr. 100·—; Valady de: Les Châteaux de l'Ancien Rouergue. In 4 raisin. 600 p. Fr. 200·—; Gromort G.: Provence. Construktions rurales. Coll. petite Edifices. 64 pl. Cart. Fr. 125·—; Gebelin Francois: Les Chateaux de la Renaissance. Coll. Les Classiques de l'art Francais. 308 p. Fr. 125·—; Labande H.: Les Palais des Papes et les Monument d'Avinion au 14-e siècle 2 vol in 4-raisin. Fr. 400·—; Rue et Jardin. T. XI. du Rapport général de l'Exposition internationale des Arts décoratifs. 304 p. Fr. 80·—; Anderson W. J.: The Architecture of the Renaissance in Italy. With 274 illus. R. Revised and enlarged by Arthur Stratton. Demy 8-vo. pp. 316. Sh. 21.—; Havell B. Indian Architecture: Its Psychology, Structure and History fromt the First Muhammadan Invasion to the present Day. With Illus. Cr. 4-to. pp. 304. Sh. 42·—; Russel A. L. N.: Architecture. 8-vo. pp. 272. Sh. 7·6; Worringer W.: Formin Gothic. Autorised trans. aditet with an intro. by Herbet Read. Cr. 4-to. pp. 197. Sh. 12·6; Maskel H. P.: The Taverns of Old England. Illus by Alan Gill. Demy 8-vo. pp. 235. Sh. 10·6; Statham H. H.: Architecture. A short Critical History of. Edited by G. Maxvel Aylvin. and edn. Revised and enlarged, with 678 illus. Demy 8-vo. cloth gilt, cir 600. Sh. 16·—, or separately in 3 part at. 6·—; Halstead F.: Architectural Details 17/6. The orders of Architecture, 15/4-to. Sh. 15·—; Sitwell: German Baroque. Art. Illus. Cr. 4-to. pp. 109. Sh. 25.—; Lindner W.: Bauten der Technik, ihre Form. u. Wirkg, Werkanlagen. (VIII. 232 S 4⁰. Lw. Rm. 34·—; Baukalender Deutscher: Ig. 56. 1928, 1927, kl. 8⁰. 3 Tle. Tl. 1. Taschenbuch (XXXII, 112, 268 S. (Lw. Tl. 2. Nachschlagebuch. (XVI, 432 S.) Geh. Tl. 3. Skizzenbuch: Baukeramik u. Klinkerbau. 48 Aufn. 64 S. geh. Lw. u. Geh. Rm. 6·—; Beutinger E. Die Bauführung im Hochbau. 3 neu bearb. Aufl. (153 S.) kl. 8⁰. Lw. Rm. 1·50; Gesteschi: Hölzerne Dachkonstruktionen. Ausbildung u. Berechnung. 4 neu bearb. Aufl. (VII. 245 S.) m. 113 Textabb. gr. 8⁰. Geh. Rm. 12.40. Lw. 14·—; Heilman L.: Wie bau ich mein Haus? 8 Entwürfe f. Einfamilienhäuser von 3—7 Zimmern u. Zubehör. m. Erl. u. Baukostenangabe, 2 Aufl. (8 S. 8 Taf.) 4⁰. Rm. 1·50; Höhne E.: Über die Festigkeit der gewölbten Böden und der Zylinderschale 223. 8⁰. Rm. 10·—; Keller H.: Gespannte Wässer. Ein Beitrag zur Erkenntnis der artesichen Wassers (VI. u. 90 S.) 8⁰. Geh. Rm. 4·60; Langen G.: Stadtplan und Wohnungplan vom hygienischen Standpunkte. (V. 202 S. 4⁰. Rm. 20·—, Lw. 22·—; Marquard A.: Das hohe Lied vom Holz. Das Holz in d. Kultur aller Zeiten u. Völker. Illustr. Handbuch d. Holzkunde. (183 S.) 4⁰. Lw. Rm. 10·—; Petry W.: Der Betonstrassenbau (112 S.) kl. 8⁰. Lw. Rm. 1·50; Recknagel H.: Die Berechnung der Warmwasserheizungen. 3 Aufl. Vollständ. neu bearb. von O. Ginsberg. (V. 48 S.) 8⁰. Rm. 7·50; Recknagel G. u. A. Göring: Lüftung und Heizung. 2 Aufl. (VIII. 209 S.) 4⁰. Rm. 14·— Lw.16; Schaechterle K.: Die allgemeinen Grundlagen des Brückenbaues. (144 S.) kl. 8⁰. Lw. Rm. 1·50; Franzius O.: Der Verkehrswasserbau. Ein Wasserbau Handb. f. Studium u. Praxis. (XII. 839 S.) 4⁰. Lw. Rm. 78·—; Grosshaus u. Zitybildung: Städtebaul. Vortr. von C. Ranck (II. 42 S.) 4⁰. Rm. 6·—; Holz, Das als Baustof. Aufbau, Wachstum, Behandlg. u. Verwendg. d. Bautteile. 2. vollstd. umgearb. Aufl. d. gleichnam. Werkes von G. Lang. (VIII, 169 S. m. 117 Textabb.) gr. 8⁰. Rm. 6·50, geb. 18·—; Kleinwohnungsbau Der: Hrsg. vom Verband Wohnungbau, Arbeitsgemennschaft kath. Verbände zu Förderg. d. Wohnungsbaues. (253 S.) 8⁰. Lw. Rm. 4·80; Schultze-Naumburg P.: Das ABC des Bauens. (108 S.) 8⁰. Rm. 1·70, kart. 2. Lw. 2·80; Taschenbuch für den Gesamten Strassen u. Wegebau. Bearb. von Stuesk. Ig. 19 1928 (XII. 109, 220, 58 S. m. 132 Textabb.) kl. 8⁰. Lw. Rm. 4·—; Bel: Architecture. Revised edn. 12-mo. pp. 124. Sh. 1·6; Dostal E.: Baroque architecture of Prague. Preface ba Levis Einstein. Fol. Ł. 5·5; Baugewerks-Kalender. Hrsg. von d. Red. d. Baugewerkszeitg. Ig. 49. 1928. (542 S.) kl. 8⁰. Lw. Rm. 4·50; Föge H.: Beitrag zur Baustoffbeurteilung bei Rauchgas-Vorwärmen (Ekonomisern). (8 S.) 4⁰. Rm. 2·—; Halstead F.: Architects and builders reference book. 4⁰. Sh. 15·—; Halstead F.: The, orders of architecture. 4⁰. Sh. 15·—. Księgarnia „Trzaska Evert & Michalski, Warszawa, Hotel Europejski“.

Wydawca: Stowarzyszenie przemysłowe budowniczych we Lwowie. Odpowiedzialny redaktor: **Dr. Juljusz Stachy.**

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

Odbitka z czasopisma „Budowniczy“ Nr. 8 z dnia 1 sierpnia 1928 r.

Cennik materjałów budowlanych

w złotych

z 1 sierpnia 1928 roku.

O ile nie jest podane wyraźnie inaczej a mianowicie: na budowie (w skróceniu = n. b.), loco stacja załadowcza (w skróceniu = l. st. z.) — natenczas rozumieć należy ceny podane jako loco skład (fabryki)!

A. Do robót murarskich:

Cegła palona ręczna i maszynowa za 1000 szt. 78·— 85·— wzwyż, n. b. od 90·— wzwyż, *dtto* dęta za 1000 szt. 110·—, n. b. od 120·— wzwyż, *dtto* szamotowa krajowa za jedną sztukę od —·45 do —·70, n. b. od —·48 do —·76. *Piasek* żółty za 1 m^3 n. b. 6·50, *dtto* biały 9·—, *dtto* rzeczny prowinc. 22·—. *Wapno* palone za 1000 *kg* 50·— do 60·—, *dtto* gaszone n. b. 1 m^3 37·—. *Gips* murarski marki „Łopuszka“ za 1000 *kg* loco wagon Lwów 65·—, n. b. 85·—, *dtto* sztukatorski za 100 *kg* loco wagon Lwów 6·80, n. b. 9·—. *Gipsowe dyle* (Izolit) 6 *cm* grub. za 1 m^2 5·20 [1]) do 5·60. *Szuter* tłuczony za 1 m^3 20·—. *Maty* trzcinowe sufitowe za 1 m^2 —·17, n. b. —·19. *Płyty* korkogipsowe (loco m. Lwów) za 1 m^2 do 100 *m* 5·60, do 1000 *m* 5·20, od 2000 do 3000 *m* 4·80, *dtto* posadzkowe kamionkowe (loco m. Lwów) 1 m^2 21·50, *dtto* 2-kolorowe 1 m^2 23·50 [2]), *dtto* ścienne glazurowane Hardtmuth za 1 m^2 32·—. *Kamień* łamany, l. st. z. za 10.000 *kg* 60·—. *Ścianki* koro-gipsowe (korolity) lane, n. b. za 1 m^2 7·00. *Płyty* trzcinowe „Berbeka“ loco Lwów za 1 m^2 Nr. II. 3·25, Nr. IV. 4·—, Nr. VI. 5·—. *Dreny* za 1000 sztuk 4 *cm* 70·—, 5 *cm* 80·—, 6 *cm* 94·—, 8 *cm* 150·—, 10 *cm* 250·—, 13 *cm* 350·—, 15 *cm* 440·—.

B. Do robót betonowych:

Cement w beczkach za 200 *kg* 21·90 loco wag., n. b. 25·—, *dtto* w workach za 100 *kg* 10·35. *Szuter* rzeczny sztychówka 44·— za 10.000 *kg* loco wag. Sambor. *Żwir* raz rafowany n. b. za 10.000 *kg* 125·—, *dtto* 2 razy rafowany n. b. 130·—, *dtto* wysiewki sztychówka n. b. 120·—. *Stopień* betonowy bez osadzenia 1 *mb.* 15·—, *dtto* terrazowy bez osadzenia za 1 *mb.* 17·—. *Posadzki* terrazowe poziome za 1 m^2 15·— [3]), *dtto* pionowe za 1 m^2 24·—. *Krawężnik* betonowy $^{18}/_{25}$ za 1 *mb.* 5·00, *dtto* surowe loco wagon kamieniołom Jaremcze 7·00. *Rury* betonowe za szt.: 15: 2·50, 20: 3·50, 30: 5·—, 40: 8·—, 50: 12·—, 60: 15·—. *Marmurek* do terraza za 100 *kg* 20·—. *Posadzka* ksylolitowa za 1 m^2 od 9·50. *Chodnik* z płyt betonowych i krawężników kompl. wykonany za 1 m^2 15·00. *Krawężniki* 25 *cm* wys. za 1 *mb.* 5·—. *Płyty* chodnikowe za 1 m^2 7·00.

[1]) Loco Lwów. — [2]) Czeskie białe 24·— zł. — [3]) Podkład 6·00 (drobne powierzchnie do 15·—).

C. Do robót kamieniarskich:

Cokołowy kamień (tarnopolski) za 1 m^2, n. b. 50·—. *Stopień* blokowy za 1 *mb.* 28·—, n. b. 29·—, *dtto* profilowany za 1 *mb* 33·—, n. b. 35·—, *dtto* podcięty prof. za 1 *mb* 36·—, n. b. 45·—. *Krawężnik* kam. za 1 *mb* 24·—, n. b. 25·—. Obrob. kam. z prof. za 1 m^3 650·—, n. b. 710·—.

D. Do robót ciesielskich:

(ceny za 1 m^3 wzgl. 1 m^2 w detajlicznej sprzedaży franco skład).

Belki cios. sosnowe od 18×21 *cm* zwyż i 3—6 *m* długości 130·—, *dtto* rżnięte 145·—. *Kantówka* ciosana sosnowa do 16×18 *cm* i 3—6 *m* dług. 96·—, *dtto* rżnięta 135·—, *dtto* ciosana sosn. do 16×18 *cm* i od 6 *m* zwyż 115·—, *dtto* rżnięta 140·—. *Okrąglaki* sosnowe do 8 *cm* grubości w odczubie i do 8 *m* dług. 65·—, *dtto* do 16 *cm* grub. w odczubie ponad 8 *m* dług. 75·—. *Deski* budowl. sosn. 20 i 26 $^m/_m$ grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 130·—, *dtto* 33, 40 i 52 $^m/_m$ grub. 3—6 *m* dług. 136·—, *dtto* jodłowe 13 $^m/_m$ grub. 3—6 *m* dług. od 10 *cm* szer. zwyż 120·—, *dtto* 20 $^m/_m$ grub. 115·—, *dtto* 26, 33, 40 i 52 $^m/_m$ grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 115·—, *dtto* sosnowe podł. na pióro i wpust 26 $^m/_m$ grub. 5·50, *dtto* 33 $^m/_m$ grub. 6·00, *dtto* 40 $^m/_m$ grub. 7·50, *dtto* podłogowe świerkowe 26 $^m/_m$ grub. 5·00, 33 $^m/_m$ 5·50, 40 $^m/_m$ 7·—. *Łaty* jodłowe $^{33}/_{50}$ i $^{40}/_{50}$, 3—6 *m* dług. 130·—. *Rygle* sosnowe z kantówki ciosanej przerżniętej na pół, 3—5 *m* dług. do 8/16 *cm* przekroju 95·—, *dtto* od 6 *m* zwyż 125·—, *dtto* sosnowe przerżnięte z kantówki ciosanej na krzyż 3—5 *m* dług. 105·—, *detto* od 6 *m* zwyż 135·—, *dtto* rżnięte jodłowe 8/8 *cm*, 3—6 *m* dług. 130·—, *dtto* sosnowe 140.—.

E. Do robót blacharskich:

Blacha pocynow. Nr. 10 (loco Lwów) 100 *kg* 114·—, *dtto* Nr. 11 115·—, *dtto* cynkowa Nr. 12 za 100 *kg* 240·—, *dtto* czarna 100 *kg* 95·—.

F. Do robót pokrywowych:

Dachówki betonowe 1000 *szt.* 125·—, n. b. 130·—, *dtto* palone (wyrobu Kołomyjskiego) loco wag. fabr. 146·—, n. b. 170·—, *dtto* palone ciągn. (wyr. Tarnów) 185·—, n. b. 210·—, *dtto* palone dwufalc. (wyr. Lwów) 185·—,

n. b. 210·—, *dtto* palona tłoczona (15 sztuk na 1 m^2) z cegielni S. A. „Pezet“ w Gródku Jagiellońskim 155·— za 1000 sztuk loco stacja załadowcza, zaś 165·— loco stacja Lwów. *Karpiówki* 1000 *szt.* palone 99·—, n. b. 125·—. *Gąsior* palony jedna szt. —·75, n. b. 1·—. *Płyty* eternitowe za 1000 sztuk płyt, (9·18 na 1 m^2) loco wag. fabryka 510·—, (przewóz Lublin-Lwów za 1 szt. 2 gr. bez zob.). *Papa* dachowa Kuźnickiego Nr. 80 waga 50 *kg* 1 *rul.* loco wag. fabr. 12·25, *dtto* Nr. 100 waga 40 *kg* 9·75, *dtto* Nr. 120 wag. 36 *kg* 8·25, *dtto* Nr. 150 wag. 32 *kg* 7·50, *dtto* Nr. 150/II. wag. 30 *kg* 6·75, *dtto* Nr. 150/III. 25 *kg* 6·—, „Koriolit“ Nr. I. wag. 22 *kg* 19·00, *dtto* Nr. II. wag. 18 *kg* 18·00 (przewóz przez Oświęcim-Lwów za wag. 15 ton 470·— bez zobow.).

G. Do robót stolarskich:

Deski sosnowe I. kl. 1 m^3 180·— do 190·—, *dtto* świerkowe I kl. 1 m^3 180·— do 190·—, *dtto* dębowe I kl. 1 m^3 280·— do 320·—, *dtto* dębowe II kl. 1 m^3 210·— do 260·—. *Brusy* sosn. i świerkowe 1 m^3 160·— do 180·—. Deski i brusy jasionowe = jak dębowe, Brusy bukowe 140—180. *Klej* (loco Lwów) 1 *kg* 3·20. *Listwy* przyścienne dębowe 1 *mb* n. b. 0·80. *Deszczułki* dęb. I kl. 1 m^2 n. b. 11·75, *dtto* II kl. n. b. 10·50, (bez układ.). *Okno* podw. 8-mio skrzydł. z futr. zamykane do wewnątrz na budynku z dopasow. mierzone w świetle futryny 1m^2 n. b. 52—57 50 zależnie od ilości sztuk. *Skrzydło drzwiowe* sosnow. lub świerk. z drzewa grub. 52 $^m/_m$ 1 m^2 n. b. 28·75, *dtto* 40 $^m/_m$ grub. 23·—. *Futryna* $^8/_{15}$ *cm, mb.* n. b. 4·80, *dtto* $^8/_{10}$ *cm, mb.* 4·—. *Opaska drzwiowa* do 15 *cm* szeroka *mb.* n. b. od 2·90 do 4·14 zależnie od zdob. i grub. *Szpalet* do drzwi z drzewa 40 $^m/_m$ 1 m^2 n. b. 20·—, *rama do szpaletu* $^5/_{10}$ *cm* n. b. *mb.* 3·50, *drzwi szpongowe* z drzewa 40 $^m/_m$ grub. 1 m^2 n. b. 18·—.

H. Do okucia okien i drzwi.

Zatrzask wiatrowy 1 szt. —·50. *Haczek* wiatrowy 25 *cm* 1 szt. —·45. *Guzik* ochronny mosiężny 1 szt. —·60. *Zakrętka* z konikiem gałka mosiężna 1 szt. —.36, *dtto* gałka żelazna —.24, *dtto* językowa półoliwka mos. 1 szt. 1·40, *dtto* kociagłówka oliwka mos. 1 szt. 2·00. *Paskwil* oliwka mos. 1 szt. 3·60. *Zamek* wpuszczany 1 szt. 3·60 do 5·—, *dtto* skrzynk. średni 1 szt. 3·50, *dtto* zatrzask. 1 szt. 2·80—3·—. *Listwa* deszczowa 1 *kg* —·74. *Zawiasy* Bommery Nr. 40 para 27·—, *dtto* pasowe 1 *kg* 1·10, *dtto* francuskie 1 szt. Nr. 10 —·22, Nr. 13 —·30, Nr. 16 —·62, Nr. 20 1·35. *Narożniki.* 100 szt. Nr. 3 4·25, Nr. 4 4·90, Nr. 5 5·25. *Zasówki* do okien gałka mosiężna para 2·00, *dtto* gałka żelazna 1·25. *Zasuwy* do drzwi wpuszczane para 1·80, *dtto* do bram wpuszczane para 6·00—14·00, *dtto* do drzwi na wierzch para 1·20—14·—. *Klamki* żelazne z szyldami para 2·00—5·00, *dtto* mosiężne z szyldami para 3·80—20·—.

I. Do robót szklarskich:

Szyby za 1 m^2 do okien grubości $^4/_4$ tj. około 2 $^m/_m$, w oryginalnych skrzyniach 4·45, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 5·35, *dtto* grubości $^6/_4$ tj. około 3 $^m/_m$ w oryginalnych skrzyniach 8·—, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 9·60, *dtto* ornamentowe i katedralne białe oraz prążkowane 11·25, *dtto* j. w. kolorowe 13·25, *dtto* matowe 14·—. *Kit* pokostowy 1 *kg* 1·10, *dtto* miniowy 1 *kg* 1·50. Za cięcie szyb nieprostokątnych i prostokątnych liczy się odpowiednio do ryzyka i pracy.

a) Kwadraturę szkła oblicza się według norm fabrycznych tj. w parzystych centymetrach, *b)* przy oszkleniach okien nowych, wymiar w świetle futryny, *c)* przy oszkleniach okien starych, miara we felcu z doliczeniem 25% za odcinki, *d)* przy szybach nieprostokątnych podług największej powierzchni. *Oszklenia* tj. robocizna z dodaniem kitu i gwoździ w warsztacie własnym 1·80, *dtto* j. w. poza obrębem warsztatu 2·50. Uwaga: O ile strona dostarcza swoje własne szkło, to *oszklenie* oblicza się jak wyżej, jednak robotę wykonuje się bez gwarancji za szkło. Przy oszkleniach konstrukcji dachowej i okien żelaznych, oraz robotach wykonywanych na drabinie, jak również szyb lustrowych do portali, koszta robocizny podwyższają się odpowiednio do rodzaju i trudności wykonania tychże.

J. Do robót zduńskich:

Kafle kolorowe ciemne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·10, *dtto* jasne 1·16, *dtto* kuchenne jasne 1·30, *dtto* kolorowe jasne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·30, *dtto* białe czeskie 1 szt. 3·00, *dtto* Skawina 2·40—2·60. *Materjał z robocizną i z dodatkami* na budowie kafle krajowe jasne 2·30, ciemne 2·10, *dtto* czeskie 3·50, *dtto* białe Hardtmuth 5·20, Skawina 4·70. *Dzwiczki* poniklowane garn. 1 szt. od 15·— do 34·—. *Kociołek* biały z miedz. licem 1 szt. 21·00. *Ruszt* 1 *kg* —·55.

K. Do okucia kuchen i pieców:

Płyty kuchenne 100 *kg* 60·—. *Pieczarnik* zwykły 1 szt. 6·—, *dtto* lepszy 1 szt. od 8·50 do 13·—. *Kociołek* z blachy pocynk. 1 szt. 15·—. *Futerał* 1 szt. od 4·— do 8·—. *Opaska* kuchenna kuta 1 szt. 13·90, *dtto* prasowana 1 szt. od 3·— do 6·—. *Lufcik* kuchenny prasow. 1 szt. —·70. *Ruszt* lany $^{15}/_{21}$ 1 szt. 1·20. *Rura dymowa* 1 szt. 1·50 do 4·—, *dtto* z kolankiem i kluczem 1 szt. 4·—. *Wentylator* żaluzjowy 15×15 1 szt. 6·50, *dtto* 15×25 8·50, *dtto* 30×30 13·—. *Drzwiczki* blaszane kuchenne 1 szt. 1·70 do 3·50, *dtto* hermetyczne czarne garnitur 5·—, *dtto* poniklowane garnitur 14·—, *dtto* wyciorowe pojedyncze 1 szt. 2·60, *dtto* wyciorowe podw. 1 szt. 2·80.

L. Materjały żelazne (ceny za 100 *kg*).

Blacha pocynkowana 114·— do 116·—, *dtto* żelazna 75·— do 96·—. *Dźwigary* 47·—. *Żelazo* sztabowe 45·— (cena zasadnicza), *dtto* okrągłe ponad 13 $^m/_m$ średn. 49·50, poniżej 13 $^m/_m$ śred. 59·—, *dtto* fasonow. do okien 45·—. *Walcówka* w buntach 54·— (cena zasadnicza). *Kątówka* 45·— (cena zas.). *Drut* palony 85·— do 100·—. *Gwoździe* zwykłe 82·— do 100·—, *dtto* sufitowe 180·—, *dtto* papowe 140·—.

M. Materjały do różnych robót:

Papa izolacyjna Kuźnickiego wag. fabr. 2·00 i 1·80 1 m^2, *dtto* dachowa 7·— do 12·— za rulon 10 m^2. *Asfalt* sztuczny (netto) 100 *kg* 12·50, *dtto* naturalny 30·—, *Ter* gazowy 1 *kg* —·40, *Karbolineum* 1 *kg* —·45. *Gudron* naturalny „Trynidat“ 100 *kg* 75·—, *dtto* sztuczny 100 *kg* 40·—. *Płyty* izol. do fudamentów 5 $^m/_m$ 1 m^2 1·80.

Cennik płac godzinowych

ustalony z ważnością od dnia 16 lipca 1928 roku:

Płace godzinowe:

Murarz lub cieśla ukwalifikowany .	maximum	1·70	zł.
„ „ „ „ . .	minimum	1·25	„
Pomocnik	maximum	0·85	„
„	minimum	0·60	„
Kobieta lub chłopak		0·50	„

Wynagrodzenie koźlarzy; Za wyniesienie 1000 sztuk cegieł z odległości do 35 *m* do fundamentu, suteren i parteru płaci się 3·40 zł., za każde piętro dodaje się 1·70 zł.

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 4.

Prosimy o wyrównanie zaległości za prenumeratę i ogłoszenia, oraz o odnowienie prenumeraty za II. półr. 1928. *Administracja „Budowniczego".*

Wydawca: Stow. zaw. bud., kierow. robót, techników i przemysł. budowlanych we Lwowie. — Odpowiedzialny redaktor: Dr. Juljusz Stachy.
Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.